

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansforetak

1. kvartal 2016

Dato:
25.05.2016

Innhold

INNHOLD	3
1 HOVEDINNTRYKK	4
2 MAKROØKONOMISK BAKGRUNN	6
3 NORSKE OG NORDISKE FINANSKONSERN	9
NORSKE FINANSKONSERN	9
NORDISKE FINANSKONSERN	11
4 KREDITTINSTITUSJONER	13
BANKER	13
FINANSIERINGSFORETAK	23
5 FORSIKRINGSFORETAK	27
LIVSFORSIKRINGSFORETAK	27
SKADEFORSIKRINGSFORETAK	31
6 RESULTAT OG BALANSE FOR HVER BRANSJE	34
7 TABELLER FOR GRUPPER	39
BANKER	39

Redaksjonen ble avsluttet 18.mai 2016. Alle tall er foreløpige, og det tas forbehold om endringer.
 Kilde for alle tall er Finanstilsynet, så fremt annet ikke er angitt.

1 Hovedinntrykk

Bankenes resultater for første kvartal 2016 var svakere enn i samme periode året før. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital sank resultat før skatt fra 1,3 til 1,0 prosent, mens egenkapitalavkastningen ble redusert med nær fire prosentpoeng, til 10,2 prosent. Hovedårsakene til resultatnedgangen var lavere netto kursevinster på finansielle instrumenter, og noe høyere tap på utlån. Utlånstapene var fremdeles på et moderat nivå, tilsvarende 0,27 prosent (annualisert) av utlånsvolumet. Bankenes netto renteinntekter var tilnærmet uendret i forhold til første kvartal i fjor. Kostnadsnivået i bankene økte svakt sammenlignet med ett år tidligere, hvor det var lønnskostnadene som forklarte økningen. Utlånsveksten i norske banker var 5,8 prosent de siste 12 månedene. Vekstraten har sunket noe de to siste kvartalene, i hovedsak som følge av redusert utlånsvekst til bedrifter. Bankenes vekst i utlån til personkunder har vært stabilt høy det siste året, og var 6,8 prosent ved utgangen av kvartalet. Veksten fra utenlandske bankenes filialer var betydelig høyere, med 14,4 prosent. Samlet vekst til personkunder var dermed 7,4 prosent siste år. For utlån til innenlandske bedriftskunder var samlet utlånsvekst 4,6 prosent. En reduksjon i innskuddsveksten de siste kvartalene har medført synkende innskuddsdekning av utlån, til 56 prosent ved utgangen av første kvartal. Andelen kort markedsfinansiering i utlandet ble redusert i første kvartal.

Finansieringsforetakene viste svakere resultater enn ett år tidligere, i hovedsak som følge av redusert nettorente. Foretakene som gruppe oppnådde en egenkapitalavkastning på 14,0 prosent, nær 2 prosentpoeng lavere enn i samme periode i fjor. Veksten i forbrukslån til det norske markedet var 10,7 prosent siste år. Tapene på forbrukslån tilsvarte 2,3 prosent av utlån i første kvartal, det høyeste nivået siden 2010.

Livsforsikringsforetakene fikk et resultat før skatt på 0,5 mrd. kroner (0,2 prosent av GFK) i første kvartal 2016, mot 0,8 mrd. kroner (0,3 prosent av GFK) året før. Som følge av svak utvikling i aksjemarkedene i første kvartal 2016 sammenlignet med første kvartal i fjor, ble det verdijusterte resultatet svekket fra 9,4 til 1,8 mrd. kroner. Den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljen ble redusert fra 7,5 til 4 prosent (annualisert) fra første kvartal 2015 til første kvartal i år. Den verdijusterte avkastningen er særlig svekket i foretak med høy aksjeandel. Bokført avkastning i kollektivporteføljen, som i hovedsak består av kontrakter med årlig garantert avkastning, var 3,7 prosent, som er om lag samme nivå som i første kvartal 2015. Selv om avkastningen for livsforsikringsforetakene samlet lå noe høyere enn gjennomsnittlig garantert avkastning på 3,15 prosent, representerer det lave rentenivået betydelige utfordringer for foretakene. Kursreguleringsfondet økte med 1,3 mrd. kroner i første kvartal 2016, mot en økning på 8,6 mrd. kroner i samme periode året før. Sammensetningen av investeringene i kollektivporteføljen endret seg lite i første kvartal, og aksjeandelen for foretakene samlet var 13 prosent. Foretakene med privat kollektiv pensjon har betydelig lavere samlet aksjeandel enn foretakene med offentlig tjenestepensjon. Samtidig er andelen hold til forfall obligasjoner vesentlig høyere.

Skadeforsikringsforetakene (uten captives) hadde et resultat før skatt på 2 mrd. kroner i første kvartal 2016. Målt mot premieinntektene er det en økning på 2,9 prosentpoeng til 19,6 prosent. Bedringen skyldes lavere forsikringsrelaterte driftskostnader, noe som blant annet er påvirket av engangseffekter i Gjensidige Forsikring. Svak utvikling i verdipapirmarkedene bidro til lavere finansinntekter i første kvartal 2016.

sammenlignet med samme periode i 2015. Combined ratio var 86,7 prosent for skadeforsikringsforetakene samlet i første kvartal 2016. Det var en bedring på 8 prosentpoeng sammenlignet med samme periode i 2015, og påvirkes også av engangseffekten i Gjensidige Forsikring. Også korrigert for denne effekten ble combined ratio noe bedret.

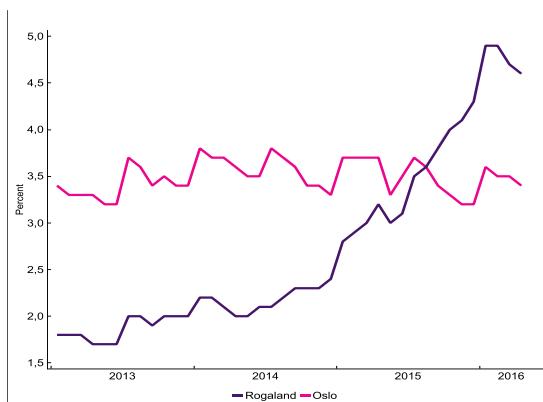
2 Makroøkonomisk bakgrunn

Norsk økonomi

Norsk økonomi er i en nedgangskonjunktur, og BNP-veksten i 2015 var den svakeste siden finanskrisen bidro til svekket aktivitetsnivå i 2009. Gjennom siste halvdel av fjoråret var det en liten nedgang i økonomien. I første kvartal 2016 tok BNP-veksten seg moderat opp igjen. Den svake produksjonsutviklingen er i første rekke drevet av redusert etterspørsel fra petroleumssektoren. Nedgangen i oljeinvesteringene, som i utgangspunktet skyldtes høye kostnader, ble kraftig forsterket av fallet i oljeprisen fra sommeren 2014. Petroleumsrettede investeringer fortsatte å avta i første kvartal. Konsentrasjon av petroleumsnæringen og leverandørindustrien på Sør- og Vestlandet har ført til store regionale forskjeller i økonomisk utvikling.

Arbeidsledigheten, målt ved Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU), steg gjennom 2015, men har siden august ligget relativt stabilt på 4,6 prosent. I april 2016 var den registrerte arbeidsledigheten 3,1 prosent. Det er betydelige regionale forskjeller, der ledigheten er høyest i fylker som er rammet av nedgangen i petroleumsvirksomheten, se figur 2.1.

Figur 2.1: Registrert arbeidsledighet i Oslo og Rogaland

Kilde: Macrobond

Figur 2.2: Innenlands kreditvekst (K2)

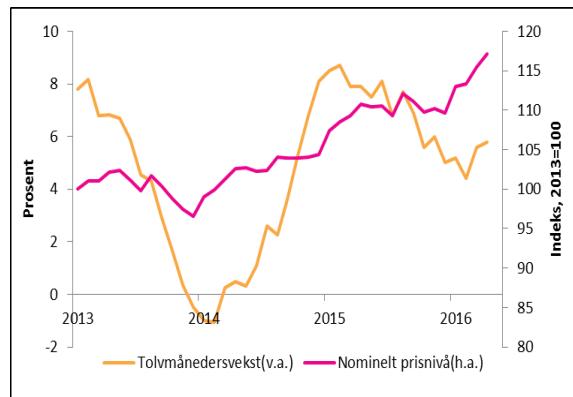
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Veksten i den innenlandske kreditten (K2) har avtatt de siste månedene, til 4,9 prosent ved utgangen av mars 2016. Gjeldsveksten har avtatt i alle låntakersektorene, men reduksjonen er særlig sterk for kredit til kommunene, se figur 2.2.

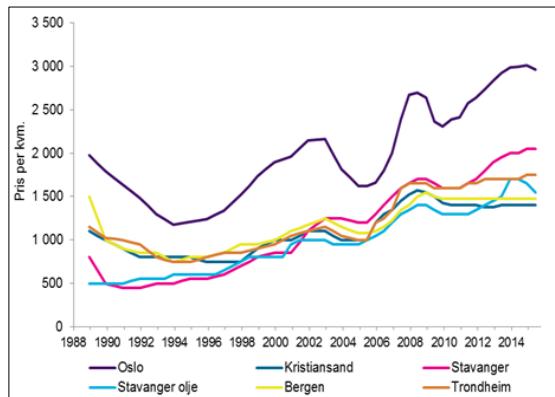
Ved utgangen av april var prisene på brukte boliger 6,6 prosent høyere enn ved inngangen til året og tolvmånedersveksten var 5,8 prosent, se figur 2.3. Det er betydelige regionale forskjeller, med spesielt sterkt vekst i Oslo, mens tolvmånedersveksten i Stavanger har vært negativ siden juli 2015. Omsetningen målt i antall solgte boligheter var rekordhøy i 2015. I perioden fra januar til mars 2016 har omsetningen vært noe lavere enn for tilsvarende periode i 2015. Dette gjelder for alle regioner.

I markedet for næringseiendom har leiepriser i kontormarkedet falt eller flatet ut i de fleste regioner det siste året, se figur 2.4. Aktiviteten i markedet for kjøp og salg av næringseiendom tiltok betydelig gjennom 2015. Flere drivkrefter har bidratt til dette. Lave utlånsrenter har gjort det mer attraktivt å investere i næringseiendom med antatt lav risiko (sikre leieinntekter).

Figur 2.3: Boligpriser

Figur 2.4 Leiepriser på kontorlokaler i de 6 største byene

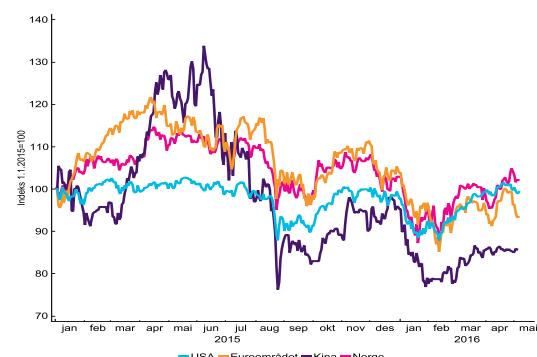
Kilder: Eiendom Norge, FINN og Eiendomsverdi AS Kilde: OPAK

Aksje- og rentemarkeder

Markedsuro preget verdipapirmarkedene gjennom 2015 og begynnelsen av 2016. Under markedsuroen i januar og februar i år økte risikopåslagene betydelig, særlig i høyrisikosegmentene, og mange markedspriser falt. Økt usikkerhet om globale vekstutsikter og fallende inflasjonsforventninger i mange økonomier har bidratt til uroen. Flere sentralbanker har senket styringsrentene inneværende år.

Aksjemarkedene falt markert i forbindelse med markedsuroen i begynnelsen av 2016, se figur 2.5, men tok seg noe opp igjen i siste del av første kvartal og inn i andre kvartal. Oppgangen i oljeprisen og utsikter til svært ekspansiv pengepolitikk i en lang periode har understøttet aksjeprisene i flere land.

Figur 2.5:Aksjeindekser utvalgte land

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Figur 2.6: Rente på 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Macrobond

Langsiktige statsrenter i USA, Tyskland, Japan og Storbritannia falt betydelig i første kvartal 2016. Reduksjonen kan ses i sammenheng med forventninger om mer ekspansiv pengepolitikk samt at økt risikoaversjon har økt etterspørselen etter sikre statsobligasjoner. Også norske statsrenter falt i første kvartal i år, se figur 2.6.

Den norske kronen svekket seg gjennom 2015, se figur 2.7. Siden begynnelsen av januar i år har kronen styrket seg mot de fleste store valutaer, herunder dollar, euro og den importveide valutaindeksem.

Figur 2.7: Valutakursutvikling

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Tabell 2.1: Utvikling i verdipapir- og valutamarked. Endring i prosent (aksjer og valuta) og basispunkter (renter)

	Nivå, utgang av periode			Endring	
	2015	1.kv.2016	09.05.2016	1.kv.2016	Hittil i 2.kv.
Aksjer (MSCI)					
Norge				-4,9	2,3
USA				1,0	0,2
Euroområdet				-6,6	-0,2
10-årige statsobligasjoner					
USA	2,27	1,78	1,77	-49	-1
Tyskland	0,63	0,16	0,15	-47	-1
Norge	1,54	1,21	1,36	-33	15
3-mnd. statssertifikater					
Norge	0,57	0,44	0,52	-13	8
USA	0,18	0,23	0,19	6	-4
Euroområdet	-0,60	-0,56	-0,54	4	2
Valuta					
NOK/EUR	9,62	9,41	9,35	-2,1	-0,7
NOK/USD	8,81	8,27	8,18	-6,1	-1,0
NOK/Importindeks	110,18	106,80	105,73	-3,1	-1,0

Kilde: Thomson Reuters Datastream

3 Norske og nordiske finanskonsern

Norske finanskonsern

De største norske finanskonsernene, DNB, Sparebank 1 Gruppen, Storebrand, KLP og Gjensidige er aktører innenfor de fleste delene av finanssektoren. Konsernene har ulike strukturer, hvor de fleste er forsikringsdominerte, slik at resultatene ikke er direkte sammenlignbare. Målt etter forvaltningskapital, er DNB det største norske finanskonserten, med en forvaltningskapital på 2 639 mrd. kroner ved utgangen av første kvartal 2016. Blant de forsikringsdominerte konsernene¹ er KLP størst med en forvaltningskapital på 553 mrd. kroner ved utgangen av samme kvartal.

DNB hadde et resultat før skatt på 1,0 prosent av forvaltningskapitalen i første kvartal 2016, en reduksjon på 0,3 prosentpoeng fra samme kvartal i 2015. Korrigert for kursgevinster på basisswapper (sikringsinstrumenter benyttet i forbindelse med verdipapirfinansiering) var resultatnedgangen omlag 0,1 prosentpoeng. Restruktureringskostnader i forbindelse med nedleggelse av kontorer samt høyere tap på utlån er hovedårsakene til reduksjonen i resultatet. Utlånstapene var nærmest doblet sammenlignet med ett år tidligere, og tilsvarte 0,3 prosent av utlån (annualisert). Økte gruppenedskrivninger, som en konsekvens av mindre gunstige utsikter for norsk økonomi og negativ utvikling i enkelte bransjer, forklarte over halvparten av tap i kvartalet. DNB hadde en egenkapitalavkastning på 11,2 prosent, en reduksjon på 4,9 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2015.

Tabell 3.1: Resultat før skatt og egenkapitalavkastning for norske finanskonsern*

	1. kv. 2016			1. kv. 2015		
	Mill. kr.	% av FK	EK-avkastn.	Mill. kr.	% av FK	EK-avkastn.
DNB	6 764	1,0 %	11,2 %	8 715	1,3 %	16,1 %
Storebrand	430	0,3 %	6,5 %	346	0,3 %	6,0 %
SpareBank 1 Gruppen	385	2,6 %	12,8 %	378	2,7 %	17,8 %
KLP	578	0,4 %	5,6 %	606	0,5 %	11,4 %
Gjensidige	1 609	4,9 %	19,0 %	987	3,4 %	13,5 %

Kilder: Kvartalsrapporter. For KLP er egenkapitalavkastningen beregnet av Finanstilsynet.

* Prosent av forvaltningskapital og egenkapitalavkastning er annualisert.

Storebrand ASA hadde et resultat før skatt på 0,3 prosent av forvaltningskapitalen i første kvartal 2016, tilnærmet uendret fra tilsvarende kvartal i fjor. Gebyr- og administrasjonsinntekter økte etter at flere kunder har konvertert fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger. Innenfor garanterte pensjonsprodukter ble inntektene redusert som en konsekvens av svak utvikling i aksje- og kredittmarkedene samt lavere rentenivå. Egenkapitalavkastningen var på 6,5 prosent, en økning på 0,5 prosentpoeng fra første kvartal 2015.

Sparebank1 Gruppen, som ikke inkluderer eierbankenes resultater, hadde en svekkelse av konsernresultat før skatt i prosent av forvaltningskapitalen på 0,1 prosentpoeng i første kvartal 2016.

¹ Storebrand, Sparebank 1 Gruppen, KLP og Gjensidige

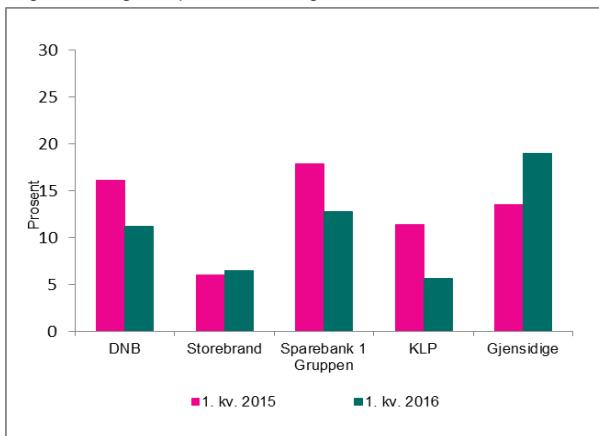
Livsforsikringsvirksomheten hadde et sterkere risikoresultat enn i tilsvarende periode i 2015. Samtidig oppnådde skadeforsikringsvirksomheten i gruppen et svakere resultat hovedsakelig drevet av redusert aksjeavkastning. Egenkapitalavkastningen for Sparebank 1 Gruppen ble 12,8 prosent, en reduksjon på 5 prosentpoeng.

KLP hadde et resultat før skatt på 0,4 prosent av forvaltningskapitalen i første kvartal 2016, en reduksjon på 0,1 prosentpoeng fra samme periode året før. Som en konsekvens av svakere utvikling i aksjemarkedene ble den verdjusterte avkastningen i kollektivporteføljen redusert. Egenkapitalavkastningen var på 5,6 prosent, en reduksjon på 5,8 prosentpoeng fra første kvartal i fjor.

Gjensidige Forsikring ASA hadde et resultat før skatt på 4,9 prosent av forvaltningskapitalen i første kvartal 2016, en økning på 1,5 prosentpoeng fra samme kvartal i fjor. Premievekst på 7,7 prosent og en gunstig værsituasjon i vintermånedene bidro til et godt forsikringsteknisk resultat per første kvartal for Gjensidige. I tillegg hadde en endring i ytelsesordningen en positiv engangseffekt på 1,4 prosentpoeng av forvaltningskapitalen. Egenkapitalavkastningen for Gjensidige var på 19 prosent, en økning på 5,5 prosentpoeng fra første kvartal 2015.

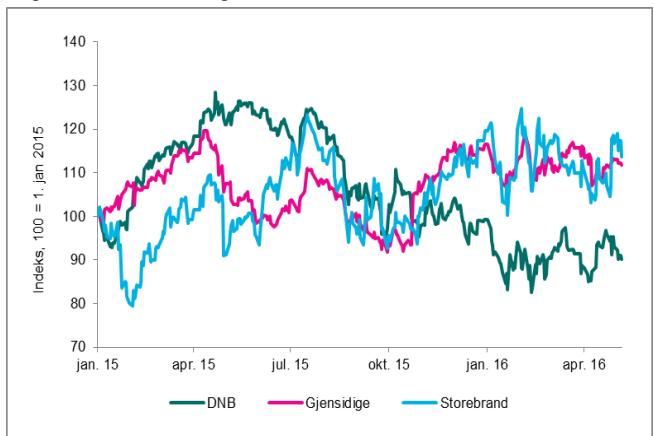
Av de fem største norske finanskonsernene er DNB, Gjensidige og Storebrand børsnoterte. Aksjekursen til DNB falt med 10,9 prosent i første kvartal 2016. Gjensidige hadde en reduksjon i aksjekursen på 0,7 prosent og Storebrand en reduksjon på 7,5 prosent i samme kvartal. Siden utgangen av 2015 og frem til 7. mai 2016 har utviklingen i aksjekursene vært negativ, hvor DNB-aksjen svekket seg med 9,2 prosent, Gjensidige med 4,1 prosent og Storebrand med 5 prosent.

Figur 3.1: Egenkapitalavkastning

Kilder: Delårsrapporter. For KLP er egenkapitalavkastningen beregnet av Finanstilsynet.

Figur 3.2: Børsutvikling for norske finanskonsern

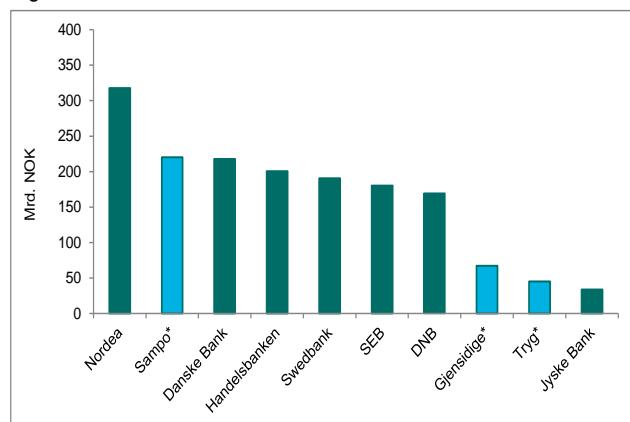

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Nordiske finanskonsern

Nordea var det største nordiske finanskonsernet ved utgangen av første kvartal 2016 med en forvaltningskapital på 6 360 mrd. norske kroner. Markedsverdien var 318 mrd. kroner per 14. april 2016. DNB var det femte største konsernet med en forvaltningskapital på 2 343 mrd. kroner. Målt etter markedsverdi var DNB nummer sju, med 170 mrd. kroner. Sju av de ti største finanskonsernene i Norden er bankdominerte, og sju av de åtte største har virksomhet i Norge.

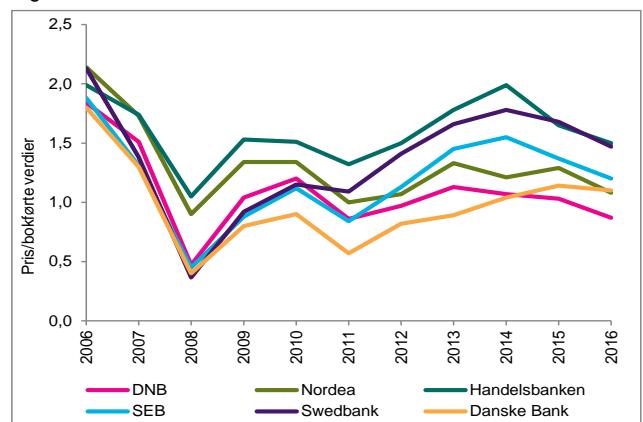
Figur 3.3: Markedsverdi nordiske finanskonsern

Kilde: J.P. Morgan, 14. april 2016

*Sampo, Gjensidige og Tryg er forsikringsdominert

Figur 3.4: Pris/bokført verdi

Kilde: J.P. Morgan, 14. april 2016

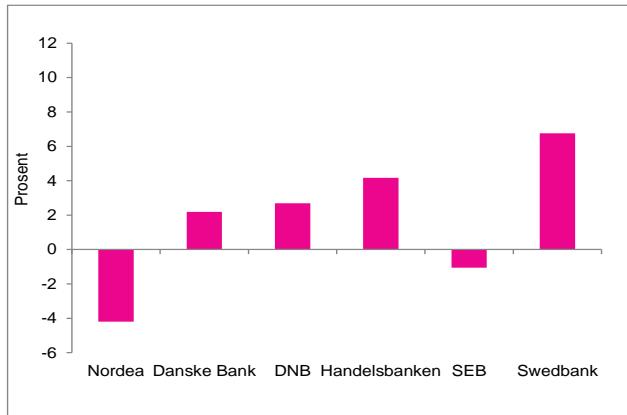
Børserenes verdsettelse av nordiske bankaksjer i forhold til bokførte verdier (P/B) viste at Handelsbanken og Swedbank lå høyest. Det har vært en generell nedgang så langt i 2016. Vurderes markedsverdi i forhold til løpende inntjening (P/E), var DNB lavest verdsatt til en børskurs på 8,7 ganger inntjeningen. Handelsbanken lå høyest med en børskurs på 13 ganger inntjeningen. Gjennomsnittlig P/E for de store nordiske bankene var 10,5.

Nordea og SEB hadde en reduksjon i utlån til kunder sammenlignet med ett år tilbake. De fire øvrige konsernene hadde en forholdsvis moderat utlånsvekst i denne perioden. Med unntak av Handelsbanken hadde alle de store nordiske bankkonsernene en nedgang i egenkapitalavkastningen sammenlignet med første kvartal i fjor. Det negative resultatet i SEB skyldtes av- og nedskrivninger av materielle og immaterielle eiendeler i første kvartal 2016, blant annet nedskrivning av goodwill med 5,3 mrd. SEK.

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

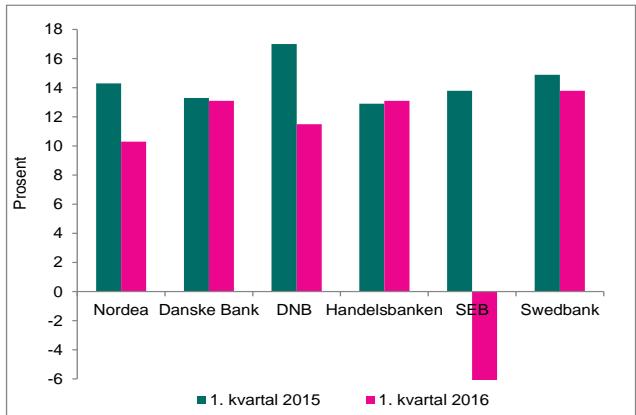
Norske og nordiske finanskonserv

Figur 3.5: Utlånsvekst 12 måneder (lokal valuta)

Kilde: Kvartalsrapporter

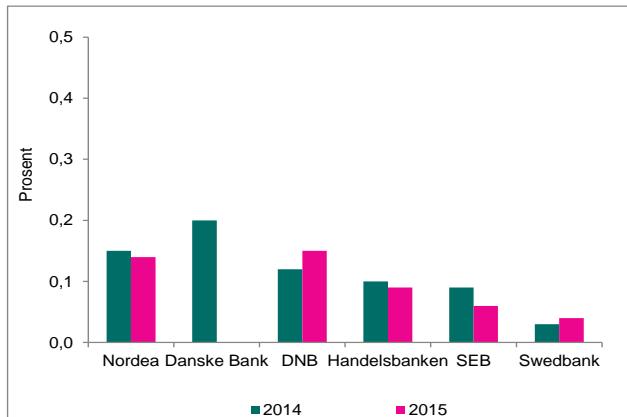
Figur 3.6: Egenkapitalavkastning (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

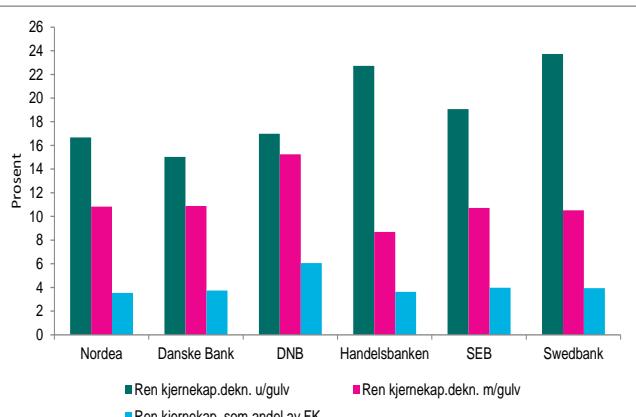
Utlånstepene har vært lave så langt i 2016. DNB lå høyest med en tapsprosent på 0,31 prosent, mot 0,16 prosent i samme kvartal i fjor.

Figur 3.7: Tap på utlån i prosent av utlån (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

Figur 3.8: Ren kjernekapitaldekning per 31.03.2016

Kilde: Kvartalsrapporter

DNB hadde høyest ren kjernekapitaldekning (med Basel I-gulv) ved utgangen av første kvartal 2016.

Differansen mellom ren kjernekapitaldekning med og uten gulv på beregningsgrunnlaget er klart størst for de svenske konsernene. DNB hadde også høyest ren kjernekapital som andel av forvaltningskapitalen.

4 Kredittinstitusjoner

Banker

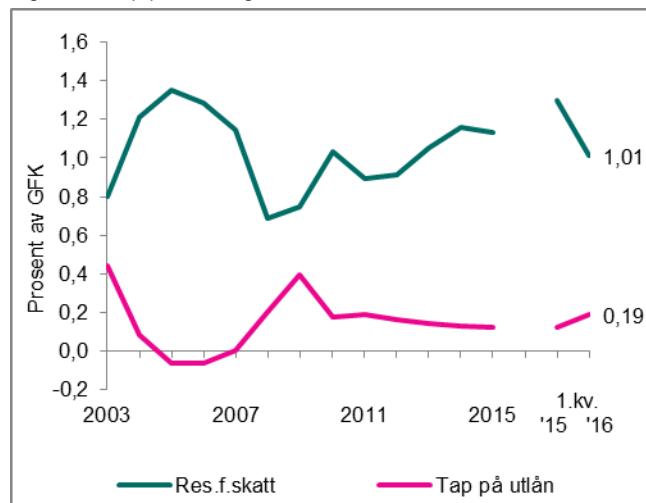
- Lavere resultater, noe høyere tap på utlån
- Fremdeles høy utlånsvekst til personkunder, redusert vekst til bedrifter
- Svak reduksjon av kort markedsfinansiering fra utenlandske kilder

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige 125 norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, eller utlån, er prosentsatsene annualisert. Vekstrater gjelder siste 12 måneder. Det vises utvikling for tre grupper av banker: de syv største bankene (utgjør 76 prosent av forvaltningskapitalen i norske bankkonsern), mellomstore banker (25 banker med mer enn 10 mrd. kroner i forvaltningskapital, som utgjør 18 prosent av total forvaltningskapital) og mindre banker (93 banker med mindre enn 10 mrd. kroner i forvaltningskapital, som utgjør 6 prosent av total forvaltningskapital).

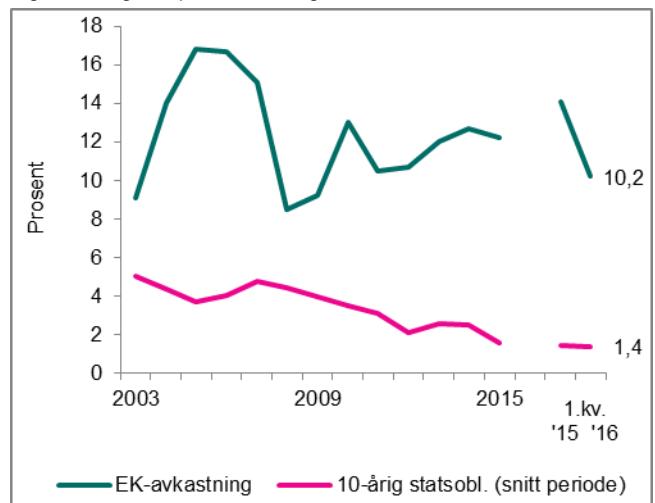
Resultat

Bankenes resultat før skatt var markert lavere i første kvartal 2016 enn i samme periode året før. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) var det en resultatnedgang fra 1,3 til 1,0 prosent. Egenkapitalavkastningen sank med nær 4 prosentpoeng, til 10,2 prosent. Hovedårsaken til resultatnedgangen var lavere netto kursgevinster på finansielle instrumenter, og en økning i tap på utlån.

Figur 4.1: Tap på utlån og resultat før skatt

Figur 4.2: Egenkapitalavkastning

Kilde: Norges Bank (statsobligasjonsrente)

Resultatnedgangen fra året før var særlig sterk for gruppen av de syv store bankene, som fikk en reduksjon i egenkapitalavkastning på nær 5 prosentpoeng, til 10,8 prosent. Også de to gruppene av mellomstore og mindre banker viste lavere egenkapitalavkastning enn året før, se kapittel 7 for tabeller med gruppene resultater. Fire banker hadde underskudd i første kvartal.

Tabell 4.1: Resultat for samtlige norske banker

	1.kv. 16		1. kv. 15	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	19 988	1,56	18 715	1,55
Andre inntekter	8 004	0,63	10 252	0,85
herav verdiendr. finansielle instrumenter	2 344	0,18	4 016	0,33
Driftskostnader	12 604	0,99	11 879	0,98
herav lønn og personalkostnader	6 750	0,53	6 241	0,52
Resultat før tap på utlån	15 388	1,20	17 088	1,42
Bokførte tap på utlån	2 412	0,19	1 441	0,12
Gev/tap ikke-fin.ei /langsiktige verdip.	7	0,00	17	0,00
Resultat før skatt	12 984	1,01	15 663	1,30
Skattekostnad	3 002	0,23	3 849	0,32
Resultat etter skatt	9 982	0,78	11 814	0,98
Egenkapitalavkastning (%)	10,2		14,1	

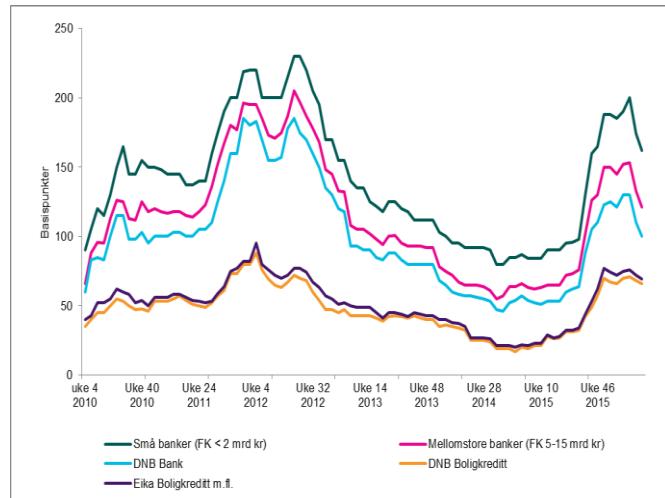
Netto renteinntekter var stabile sammenlignet med året før, sett i forhold til GFK. Fra 2016 er banker som følger IFRS pliktige til å regnskapsføre hele medlemsavgiften til Bankenes Sikringsfond allerede i første kvartal, mens man tidligere periodiserte avgiften utover året. Denne endringen bidrar, alt annet like, til å øke rentekostnaden i første kvartal, siden sikringsfondavgiften føres som en rentekostnad. Dersom det justeres for denne effekten viste nettorenten en svak bedring i forhold til samme periode i fjor. Endringen i prinsipper for regnskapsføring av avgiften ble presisert i rundskriv fra Finanstilsynet 19. november 2015. Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet om å foreslå endringer i reglene for beregning av sikringsfondsavgift, og det er flere banker som har valgt å avvente prinsippendringen i påvente av disse endringene.

Som følge av ytterligere nedgang i rentenivået har bankenes renteinntekter fortsatt å synke. Nettorenten er likevel opprettholdt på grunn av markert lavere rentekostnader, både som følge av rentenedgangen og effekter av refinansiering av verdipapirgjeld. Risikopåslagene på både OMF- og seniorobligasjoner gikk kraftig ut i andre halvår 2015, og fortsatte å øke i begynnelsen av inneværende år. De siste ukene har påslagene kommet noe ned igjen, særlig for seniorobligasjoner, hvor påslagene var tilbake på nivået fra oktober 2015.

Gjennomsnittlig utlånsrente har sunket i ti kvartaler på rad, og var historisk lav ved utgangen av mars. Boliglånsrenten ble redusert med 0,6 prosentpoeng siste år, til et gjennomsnitt på 2,7 prosent. Det siste året har innskuddsrenten sunket noe mindre enn utlånsrenten, slik at den uvektede totalmarginen har økt svakt i perioden, se figur 4.4. Som følge av at utlånsvolumet er nær det dobbelte av kundeinnskuddene vil lavere utlånsrenter likevel legge et større negativt press på inntjeningen enn det en like stor reduksjon av

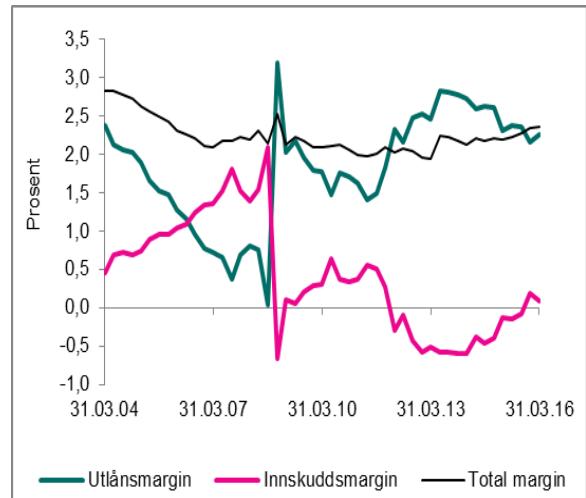
innskuddsrenter kan kompensere for. Gjennomsnittlig innskuddsrente var 0,9 prosent ved utgangen av mars. Det allerede svært lave nivået på innskuddsrenten kan gjøre det utfordrende å senke renten ytterligere.

Figur 4.3: Risikopåslag på seniorobligasjoner og OMF

Kilde: DNB Markets, indikative priser, tom. 18/2016

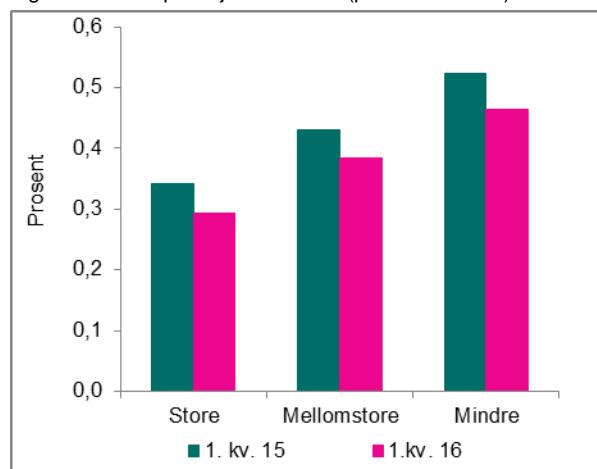
Figur 4.4: Rentemarginer (ift. 3-mnd NIBOR)

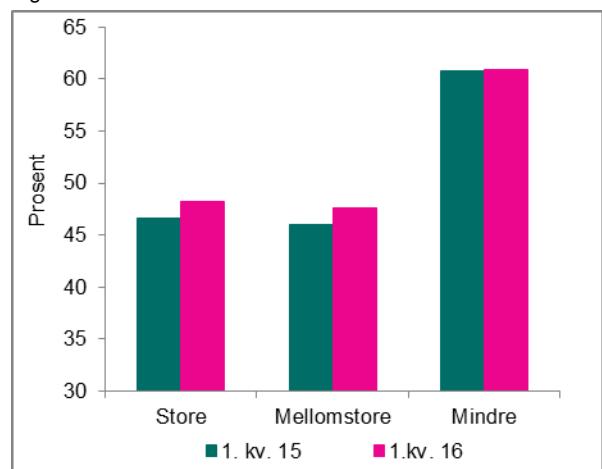
Kilde: Oslo Børs (for referanserenheten, 3mnd NIBOR)

Andre inntekter var 9 prosent lavere enn året før, og sank dermed fra 0,85 prosent av GFK til 0,63 prosent. Reduserte netto kursgevinster på finansielle instrumenter forklarte det meste av nedgangen, men netto provisjoner sank også. Noe av årsaken til reduksjonen i netto provisjoner er at banker som overfører utlån til gruppeide OMF-foretak fører inntekter fra disse lånenes som provisjonsinntekter. Synkende renter på boliglån fører dermed til at disse bankenes netto provisjonsinntekter får et lavere bidrag fra lån overført til OMF-foretak. For banker med heleide OMF-foretak føres derimot inntektene som nettorente i konsernets regnskap. Gruppen av de mindre bankene, hvor ingen har heleide OMF-foretak, har derfor et høyere nivå på provisjonsinntektene enn de større bankene.

Figur 4.5: Netto provisjonsinntekter (prosent av GFK)

Figur 4.6: Kostnad-/inntektsforhold

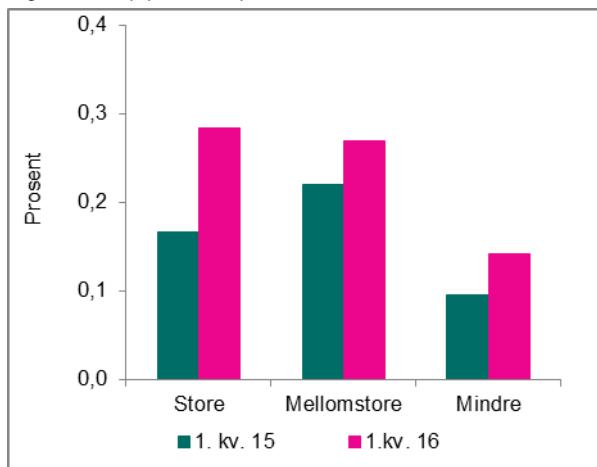

Ekskl. verdiendringer på finansielle instrumenter

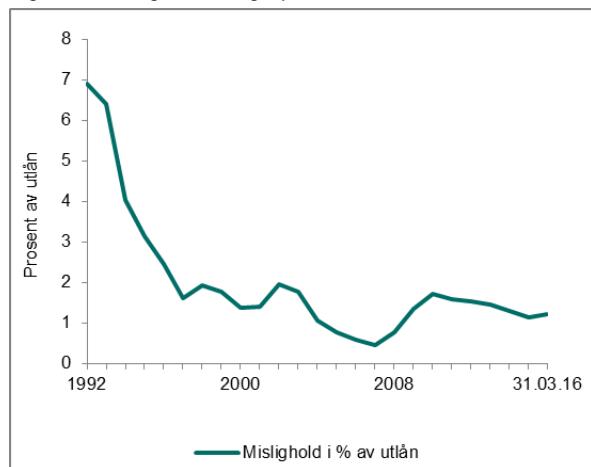
Netto kursgevinster på finansielle instrumenter (realiserte og urealiserte) var 42 prosent lavere enn i første kvartal 2015. Hovedårsaken var betydelig lavere gevinster på finansielle derivater. Både aksjer og obligasjoner viste derimot noe høyere kursgevinster enn året før.

Driftskostnadene viste kun mindre endringer i forhold til GFK. Lønnskostnadene steg svakt, mens administrasjonskostnadene sank tilsvarende. Som følge av at totale driftskostnader likevel steg mer enn driftsinntektene, økte bankenes samlede kostnad-/inntektsforhold med halvannet prosentpoeng, til 49,1 prosent. Gruppene av både de store og mellomstore bankene økte kostnad-/inntektsforholdet med i overkant av halvannet prosentpoeng. Gruppen av de mindre bankene hadde et stabilt kostnadsnivå, men ligger betydelig høyere enn de større bankene.

Figur 4.7: Tap på utlån i prosent av brutto utlån

Figur 4.8: Misligholdte engasjementer

Bankenes tap på utlån utgjorde 0,27 prosent (annualisert) av utlånsvolumet, mot 0,17 prosent ett år tidligere, og 0,31 prosent for fjerde kvartal 2015. I motsetning til de foregående kvartalene var det gruppen av de største bankene som hadde det høyeste tapsnivået.

Omfanget av misligholdte engasjementer (klassifisert som mislighold senest 30 dager etter forfall/overtrekk) var kun 2 prosent høyere enn ett år tidligere, men i første kvartal isolert var det en økning på 9 prosent. Misligholdte engasjementer utgjorde 1,2 prosent av utlånsmassen, mot 1,3 prosent året før, se figur 4.9. I første kvartal var det særlig gruppen av de minste bankene som hadde en betydelig økning i mislighold, med 26 prosent. Gruppen av de syv store bankene økte misligholdet med 9 prosent, mens de mellomstore bankene hadde en økning siste kvartal på 3 prosent.

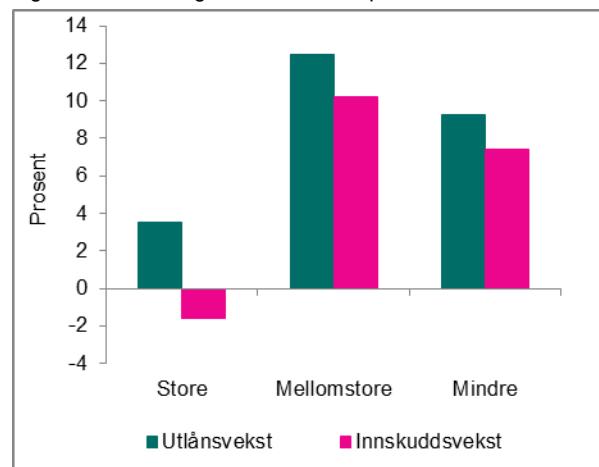
Balanse

Bankene hadde en vekst i utlån til kunder på 5,9 prosent siste år. Inkluderes de fire gruppeneide OMF-foretakene (Sparebank 1 Boligkredit, Sparebank 1 Næringskredit, Eika Boligkredit og Verd Boligkredit) var veksten 5,8 prosent. Vekstraten har sunket med nær fire prosentpoeng det siste halvåret, til dels som følge av porteføljesalg. Den reduserte veksstakten i første kvartal er også påvirket av appresieringen av den norske kronen etter årsskiftet. Det er først og fremst de største bankenes utlånsvolumer som påvirkes av valutakurssvingninger.

Tabell 4.2: Balanseposter for samtlige norske banker

	31.03.16		31.03.15		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	4 869,1		4 852,1		0,3
Brutto utlån til kunder	3 572,3		3 374,7		5,9
... <i>Inkl. utlån i gruppeide OMF-foretak</i>	3 830,4		3 620,3		5,8
Tapsnedskrivninger på utlån	-27,0	-0,8	-24,9	-0,8	8,6
herav individuell tapsnedskrivning	-16,7	-0,5	-16,9	-0,5	-1,3
herav gruppnedskrivning	-10,3	-0,3	-8,0	-0,2	29,6
Brutto misligholdte utlån	43,9	1,2	43,0	1,3	2,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	459,3		576,1		-20,3
Innskudd fra kunder	2 141,7		2 111,0		1,5
Verdipapirgjeld	1 518,4		1 449,3		4,8
Innskuddsdekning (%)	60,0		62,6		

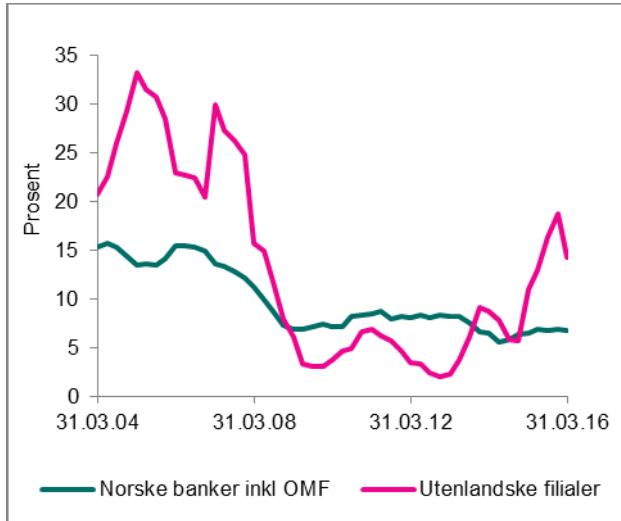
Figur 4.9: Utlåns- og innskuddsvekst, per 31.03.2016

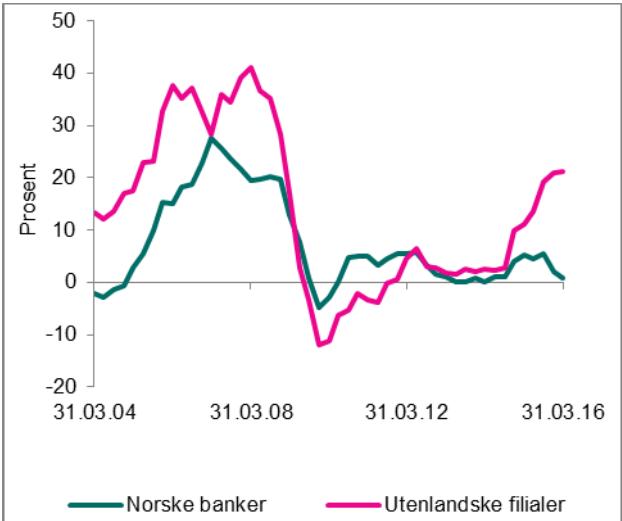
Bankenes totale tapsnedskrivninger var 8 prosent høyere enn for ett år siden. De individuelle nedskrivningene var noe lavere enn ett år tilbake, mens bankene hadde økt de gruppemessige nedskrivningene med 30 prosent.

Utlånsveksten til personkunder var 6,8 prosent, noe lavere enn ett kvartal tidligere. Veksten fra utenlandske bankers filialer var, på tross av en viss nedgang fra årsskiftet, betydelig høyere, med 14,4 prosent. For samtlige banker, inkludert filialer, hadde utlånsveksten til personkunder gått ned med et halvt prosentpoeng siste kvartal, til 7,4 prosent.

Figur 4.10: Vekst i utlån til personkunder

Figur 4.11: Vekst i utlån til innenlandske bedriftskunder

Norske bankers utlånsvekst til innenlandske bedriftskunder har sunket de to siste kvartalene, til en vekst ved utgangen av første kvartal på 0,9 prosent. Veksten for de utenlandske bankenes filialer var stabil, med 21,2 prosent. For samtlige banker gikk utlånsveksten til bedriftskunder ned ett prosentpoeng i første kvartal, til 4,6 prosent.

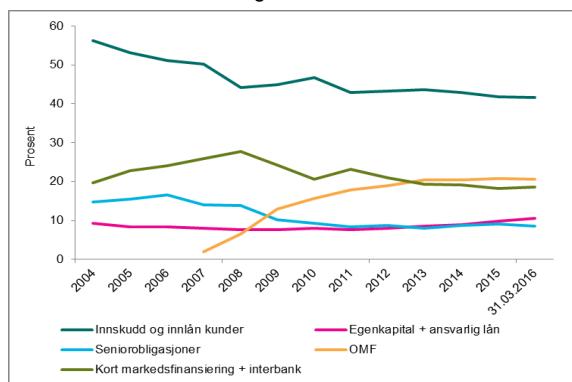
Finansiering

Bankenes finansiering består i hovedsak av innskudd fra kunder og innlån i penge- og obligasjonsmarkedene. Andelen kundeinnskudd av total finansiering var stabil sammenlignet med årsslutt 2015, og utgjorde 42 prosent ved utgangen av første kvartal 2016, se figur 4.12. Andelen markedsfinansiering av total finansiering var stabil på 48 prosent. Sammenlignet med første kvartal i fjor økte andelen kundeinnskudd svakt, mens andelen markedsfinansiering ble redusert tilsvarende.

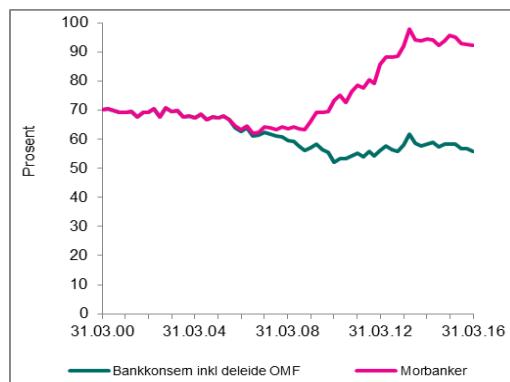
Innskudd fra kunder steg med 1,5 prosent siste år. Innskuddsdekningen (innskudd i prosent av utlån) var 92 prosent ved utgangen av første kvartal 2016. Inkluderes lånene som ligger i OMF-foretak, også i de deleide foretakene, var innskuddsdekningen 56 prosent, se figur 4.13.

Innskudd er en viktig finansieringskilde, særlig for de mindre bankene. Som tidligere nevnt, kan det lave rentenivået gjøre det vanskeligere for bankene å redusere innskuddsrentene ytterligere. For å opprettholde innskudd som sentral finansieringskilde kan derfor bankene måtte godta et økt press på innskuddsmarginen fremover.

Figur 4.12: Utvikling i finansieringskilder, banker og OMF-foretak
Prosent av total finansiering

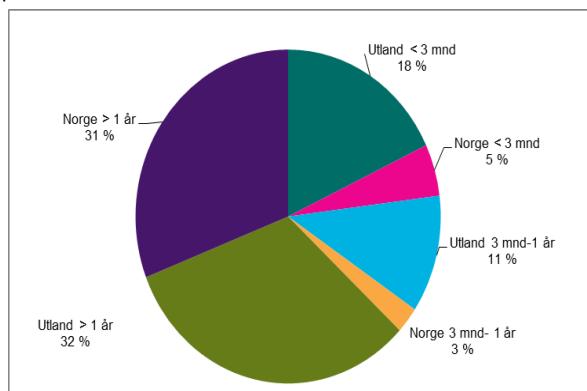
Figur 4.13: Innskuddsdekning

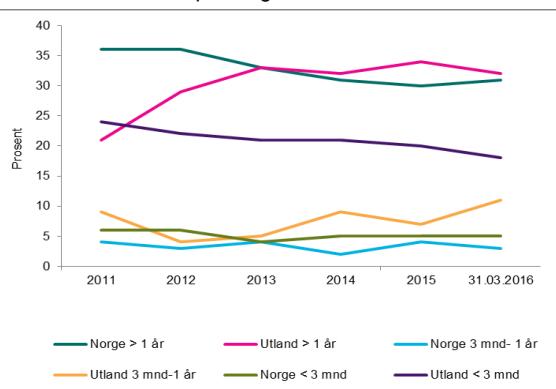
Bankenes markedsfinansiering består av seniorobligasjoner, OMF og kort markedsfinansiering inkludert interbankgjeld. Siden 2007, da det ble mulig for bankene å utstede OMF gjennom kreditforetak, har OMF fått stadig større betydning som finansieringskilde for bankene. Ved utgangen av første kvartal 2016 var andelen OMF av bankenes markedsfinansiering 43 prosent, tilsvarende som ved årsslut 2015, men 3 prosentpoeng høyere enn ett år tidligere. Andelen kort markedsfinansiering økte svakt fra årsslut 2015, til 39 prosent, mens andelen seniorobligasjoner ble svakt redusert, og utgjorde 18 prosent ved utgangen av første kvartal 2016. Sammenlignet med første kvartal i 2015 ble andelen kort markedsfinansiering redusert med 4 prosentpoeng, mens andelen seniorobligasjoner økte svakt. Holdes finansiering fra utenlandske morbanker utenom, reduseres andelen kort markedsfinansiering, inkludert interbankgjeld, til 32 prosent, mens andelen OMF øker til 47 prosent.

Over 60 prosent av bankenes markedsfinansiering er gjeld til utlandet. En betydelig andel av dette er finansiering med løpetid under 3 måneder, men denne andelen ble redusert både fra årsslut 2015 og siste år, se figur 4.14 og 4.15. Det er i hovedsak de største bankene som finansierer seg i utlandet. Finansiering med løpetid over 1 år utgjør størst andel av markedsfinansieringen.

Figur 4.14: Markedsfinansiering, banker og OMF-foretak per 31.03.2016.

Figur 4.15: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, fordelt etter løpetid og norsk/utenlands

Nærmere om OMF-foretakene

24 kredittforetak utsteder OMF i Norge. Av disse er 19 heleid av banker, mens fem er deleid av flere banker. OMF-foretakene hadde 1 200 mrd. kroner i brutto utlån til kunder ved utgangen av første kvartal 2016. Av dette utgjorde utlån i de to næringskredittforetakene i overkant av 3 prosent.

OMF skiller seg fra andre obligasjoner ved at eierne av verdipapiret har fortrinnsrett til dekning av sine krav i en sikkerhetsmasse dersom OMF-foretaket skulle misligholde sine forpliktelser. Verdiene av sikkerhetsmassen skal til enhver tid overstige verdien av OMFene, jf. finansforetakslovens § 11-11. Gjennomsnittlig belåningsgrad på utlån som inngår i sikkerhetsmassen ligger mellom 45 og 55 prosent for de fleste OMF-foretakene, og har endret seg lite det siste året.

Resultatene for heleide OMF-foretak inngår i bankenes konsernregnskap, og er dermed inkludert i omtalen av banker. De heleide OMF-foretakene hadde en utlånsvekst siste tolv måneder på 8,5 prosent gjennom overføringer og formidlinger av lånt fra banker til boligkredittforetak.

Tabell 4.3: Balanseposter heleide OMF-foretak (19 foretak)

	31.03.2016	31.03.2015	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	1 041 528	978 989	6,4
Brutto utlån til kunder	937 145	863 582	8,5
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	909 367	830 522	9,5
Fyllingssikkerhet	73 124	85 279	-14,3
Sum sikkerhetsmasse	998 710	931 644	7,2
Gjennomsnittlig overpantsettelse	33,2 %	29,5 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnrett	750 015	719 559	4,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	177 990	163 792	8,7

De deleide OMF-foretakene hadde en nedgang i resultat før skatt sammenlignet med første kvartal i fjor. Dette skyldtes reduserte gevinstene på finansielle instrumenter. I tillegg var resultatet påvirket av fallende nettorente som følge av nedgangen i utlånsrenter. De deleide OMF-foretakene hadde utlånsvekst på 4,9 prosent det siste året.

Tabell 4.4: Resultatposter deleide OMF-foretak (5 foretak)

	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	296	0,32	359	0,45
Andre inntekter	62	0,07	230	0,28
herav verdiendr. finansielle instrumenter	141	0,15	371	0,46
Andre kostnader	28	0,03	30	0,04
herav lønn og personalkostnader	14	0,01	14	0,02
Resultat før tap på utlån	328	0,35	558	0,69
Bokførte tap på utlån	0	0,00	0	0,00
Resultat før skatt	328	0,35	557	0,69
Skattekostnad	82	0,09	150	0,19
Resultat etter skatt	246	0,26	407	0,51

Tabell 4.5: Balanseposter deleide OMF-foretak (5 foretak)

	31.03.2016	31.03.2015	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	385 221	335 796	14,7
Brutto utlån til kunder	261 957	249 739	4,9
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	261 246	249 031	4,9
Fyllingssikkerhet	35 685	18 299	95,0
Sum sikkerhetsmasse	306 643	275 303	11,4
Gjennomsnittlig overpantsettelse	12,1 %	12,3 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnrett	273 485	245 089	11,6
Gjeld til kredittinstitusjoner	39 780	28 327	40,4

Utenlandske bankers filialer i Norge

De ti utenlandske bankenes filialer i Norge hadde en utlånsvekst siste tolv måneder på 17,2 prosent, inkludert utlån i OMF-foretak. Veksten steg markert gjennom 2015, men gikk noe ned i siste kvartal. Utenlandske filialer stod for 9 prosent av samtlige bankers utlån til personkunder. Andelen av utlån til innenlandske bedriftskunder var høyere, med 21 prosent. Filialene har en nedgang i innskudd fra kunder med 7 prosent siste år. Filialene samlet har også betydelig høyere utlånstap enn ett år tidligere, tilsvarende 0,6 prosent av utlån, i hovedsak som følge av økte gruppemessige nedskrivninger.

Tabell 4.6: Hovedposter i regnskapet for utenlandske bankers filialer i Norge

	1.kv. 16		1. kv. 15	
	Mill.kr	% GFK	Mill.kr	% GFK
Netto renteinntekter	2 289	1,27	2 041	1,26
Andre inntekter	1 702	0,94	1 796	1,11
herav verdiendr. finansielle instrumenter	119	0,07	274	0,17
Driftskostnader	1 938	1,07	2 170	1,34
herav lønn og admin.kost.	979	0,54	975	0,60
Resultat før tap	2 053	1,14	1 667	1,03
Tap på utlån	717	0,40	9	0,01
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	0	0,00	0	0,00
Resultat før skatt	1 336	0,74	1 658	1,02
<hr/>				
	31.03.16		31.03.15	
	Mrd.kr		Mrd.kr	Vekst
Forvaltningskapital	738,5		665,5	11,0
Brutto utlån til kunder	481,0		407,7	18,0
... inkl. OMF-foretak	552,2		471,0	17,2
Innskudd fra kunder	235,0		251,7	-6,6

Øvrige kredittforetak

Gruppen øvrige kredittforetak består av Kommunalbanken, Bolig- og Næringskredit og Kredittforeningen for Sparebanker. Kommunalbanken er klart størst med en forvaltningskapital på 418 mrd. kroner, som tilsvarer 96 prosent av totalen. Resultat før skatt for denne gruppen var bedre enn på samme tid i fjor, se tabell 4.7. Dette skyldtes særlig lavere netto urealiserte tap på finansielle instrumenter i første kvartal 2016, sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Forvaltningskapitalen var påvirket av en nedgang i verdipapirer vurdert til virkelig verdi.

Tabell 4.7: Resultatposter (3 kredittforetak)

	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	552	0,49	448	0,38
Andre inntekter	-103	-0,09	-296	-0,25
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-117	-0,10	-308	-0,26
Andre kostnader	58	0,05	55	0,05
herav lønn og personalkostnader	35	0,03	31	0,03
Resultat før tap på utlån	387	0,34	97	0,08
Bokførte tap på utlån	6	0,01	7	0,01
Resultat før skatt	381	0,34	90	0,08
Skattekostnad	95	0,08	24	0,02
Resultat etter skatt	285	0,25	66	0,06

Tabell 4.8: Balanseposter (3 kredittforetak)

	31.03.2016	31.03.2015	% vekst
	Mill. kr	Mill. kr	
Forvaltningskapital	434 767	482 990	-10,0
Brutto utlån til kunder	269 831	269 550	0,1
herav utlån vurdert til amortisert kost	137 008	128 690	6,5
herav utlån vurdert til virkelig verdi	132 822	140 859	-5,7
Gjeld v. utstedelse av verdipapirer	362 311	417 301	-13,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	11 149	24 131	-53,8

Finansieringsforetak

- Fall i netto renteinntekter
- Nær uendrede tap på utlån, korrigert for tilbakeføringer i ett foretak
- Forbrukslån økte med nesten 11 prosent

Finansieringsforetakenes hovedområder er leasing og bilfinansiering i tillegg til kortbaserte utlån og annen forbruksfinansiering. Markedet er bredt sammensatt, og det er store variasjoner mellom foretak når det gjelder resultat- og balanseutvikling. De foreløpige tallene omfatter 26 norske finansieringsforetak.

Resultat

Finansieringsforetakenes resultat før skatt økte med 4 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Målt i forhold til GFK var det en nedgang på 0,2 prosentpoeng, se tabell 4.9. Reduserte utlånsrenter bidro til en nedgang i netto renteinntekter på 0,7 prosentpoeng målt i forhold til GFK. Tap på utlån var lavere enn i første kvartal i fjor. Dette skyldtes tilbakeføring av gruppemedskrivninger i ett foretak. Korrigert for dette ville tapene vært på omtrent samme nivå. Egenkapitalavkastningen falt med 1,8 prosentpoeng sammenlignet med første kvartal i fjor.

Tabell 4.9: Resultatposter finansieringsforetak

	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	1 507	4,93	1 513	5,63
Andre inntekter	103	0,34	165	0,62
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-11	-0,04	1	0,00
Andre kostnader	625	2,05	653	2,43
herav lønn og personalkostnader	309	1,01	314	1,17
Driftsresultat før tap	930	3,04	978	3,64
Bokførte tap på utlån	58	0,19	142	0,53
Resultat før skatt	872	2,85	836	3,11
Skattekostnad	224	0,73	221	0,82
Resultat etter skatt	648	2,12	615	2,29
Egenkapitalavkastning	14,0 %		15,8 %	

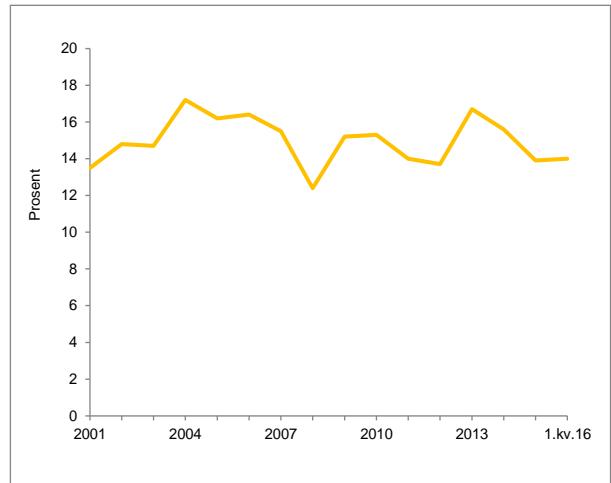
Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Kredittinstitusjoner

Figur 4.16: Nettorente, tap på utlån og resultat før skatt

Figur 4.17: Egenkapitalavkastning

Balanse

Brutto utlån til kunder økte med nær 11 prosent siste tolv måneder, mot 10 prosent i 2015. Nivået på brutto misligholdte engasjementer var noe høyere enn for ett år siden, se tabell 4.10. Generelt ligger misligholdet i finansieringsforetakene på et høyere nivå enn i bankene.

Tabell 4.10: Balanseposter finansieringsforetak

	31.03.2016			31.03.2015	
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital	124 399		110 671		12,4
Brutto utlån til kunder	113 427		102 310		10,9
herav utlån vurdert til amortisert kost	110 776		100 197		10,6
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-1 231	-1,1	-1 216	-1,2	1,3
herav individuelle tapsnedskrivninger	-842	-0,8	-773	-0,8	8,8
herav gruppenedskrivninger	-390	-0,4	-443	-0,4	-11,9
Brutto misligholdte lån, 30 dager	7 155	6,3	6 226	6,1	14,9
Gjeld til kredittinstitusjoner	71 260		63 573		12,1

Forbrukslån

Forbrukslån tilbys i form av ulike produkter, og omfatter både kortbaserte lån og andre forbrukslån uten sikkerhet. Den effektive renten varierer mye, avhengig av lånebeløp og nedbetalingstid, men er gjennomgående høy. Både banker og finansieringsforetak tilbyr forbrukslån.

Finanstilsynet kartlegger regelmessig virksomheten til et utvalg foretak som driver med forbruksfinansiering. Utvalget består av 22 foretak ved utgangen av første kvartal 2016 (12 banker og 10 finansieringsforetak), og dekker hoveddelen av det norske markedet. Både norske foretak og utenlandske filialer i Norge inngår.

God lønnsomhet over lengre tid har gjort forbrukslån til et satsningsområde for flere etablerte foretak, og et attraktivt segment for nye tilbydere. Veksten har de siste årene vært høyere enn den generelle kredittevksen til personkunder. Ved utgangen av første kvartal 2016 var tolvmånedersveksten 14,7 prosent, mot 12,4 prosent ved utgangen av 2015, se tabell 4.11. En betydelig del av veksten har kommet i andre nordiske land, justert for dette var veksten 10,7 prosent siste år.

Tabell 4.11: Utviklingen i forbrukslån i et utvalg foretak*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	1.kv.16
Forbrukslån (mill. kr)	43 352	43 936	48 913	58 118	62 693	68 828	75 494	84 876	88 160
Årsvekst %	17,4	1,4	3,0	5,1	7,8	9,8	9,7	12,4	14,7
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	2,2	3,1	2,7	1,5	1,3	1,3	1,3	0,2	2,3
Nettorente i % av GFK	8,8	11,8	12,0	11,3	11,6	11,6	11,4	11,7	11,8
Resultat ord.drift i % av GFK (annualisert)	3,3	5,4	5,7	6,5	6,9	7,0	7,0	8,1	5,8
Brutto misligh. lån, 90 dg, % av forbrukslån	6,5	6,1	5,9	5,0	4,5	4,7	4,5	5,3	5,4
Brutto misligh. lån, 30 dg, % av forbrukslån				10,0	8,4	7,6	7,4	7,1	8,2

*Utvalget ble utvidet i 2012. Årsvekst er beregnet på grunnlag av sammenlignbart utvalg.

Netto renteinntekter ligger stabilt på godt over 10 prosent av GFK. Høyere netto renteinntekter enn i bankene må ses i sammenheng med den høyere risikoen som er knyttet til forbrukslån, i forhold til lån med pantsikring. Målt i forhold til GFK er resultatet så langt i 2016 noe svakere enn foregående år. Dette skyldes en økning i bokførte tap i første kvartal 2016. Resultatet i 2015 var påvirket av inntektsføring av tidligere tap ved salg av portefølje. Mislyholdte lån i prosent av forbrukslån har økt noe det siste året. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike foretakene. Mislyhold knyttet til forbrukslån er generelt høyere enn for andre lån i banker og finansieringsforetak.

Leasing og bilfinansiering

Finansieringsforetak med leasing og bilfinansiering som hovedområde (10 foretak), hadde en nedgang i resultat før skatt fra 2,8 prosent av GFK i første kvartal i fjor til 2,3 prosent av GFK i år, se tabell 4.12. Hovedårsaken til dette var betydelig lavere netto renteinntekter. Tapsutviklingen var påvirket av tilbakeføringer i ett foretak. Utlånene har økt med i overkant av 9 prosent det siste året, se tabell 4.13.

Tabell 4.12: Resultatposter (10 norske finansieringsforetak)

	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	800	3,25	930	4,16
Andre inntekter	103	0,42	163	0,73
herav verdiendr. finansielle instrumenter	1	0,00	3	0,01
Andre kostnader	336	1,36	388	1,74
herav lønn og personalkostnader	208	0,84	220	0,98
Driftsresultat før tap	541	2,20	684	3,06
Bokførte tap på utlån	-36	-0,15	62	0,28
Resultat før skatt	577	2,34	622	2,78
Skattekostnad	147	0,60	166	0,74
Resultat etter skatt	430	1,75	455	2,04

Tabell 4.13: Balanseposter (10 norske finansieringsforetak)

	31.03.2016		31.03.2015		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital	100 284		92 457		8,5
Brutto utlån til kunder	95 066		86 982		9,3
herav leasing	62 491		58 321		7,2
Leasing totalt i norske foretak*	103 947		95 183		9,2
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-976	-1,1	-974	-1,1	0,2
herav individuelle tapsnedskrivninger	-742	-0,8	-683	-0,8	8,7
herav gruppenedskrivninger	-234	-0,3	-291	-0,3	-19,6
Brutto misligholdte lån, 30 dager	5 910	6,2	5 275	6,1	12,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	58 703		53 880		9,0
Ren kjernekapitaldekkning	15,4 %		14,4 %		
Kapitaldekkning	17,8 %		16,9 %		

*omfatter 15 finansieringsforetak og banker

Utenlandske finansieringsforetak filialer i Norge

De utenlandske filialene i Norge hadde om lag 34 prosent av finansieringsforetakenes samlede utlån ved utgangen av første kvartal 2016.

Tabell 4.14: Balanseposter (18 filialer av utenlandske finansieringsforetak)

	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr	Mill. kr	Vekst i %	
Forvaltningskapital	60 049	51 621	16,3	
Brutto utlån til kunder	57 763	48 320	19,5	
herav leasing (10 filialer)	13 638	12 961	5,2	
Leasing totalt i utenlandske filialer*	20 294	19 292	5,2	

*omfatter 12 utenlandske filialer av finansieringsforetak og banker

5 Forsikringsforetak

Livsforsikringsforetak

- Verdijustert resultat før skatt redusert
- Mindre økning i kursreguleringsfondet enn i første kvartal i fjor

Resultat

Livsforsikringsforetakenes resultat før skatt var 0,5 mrd. kroner i første kvartal 2016. Dette utgjorde 0,2 prosent av GFK, og var noe lavere enn i samme periode året før, se tabell 5.1. Verdijustert resultat, som er resultat før overføring til kursreguleringsfondet, sank fra 3,1 prosent av GFK i første kvartal 2015 til 0,6 prosent av GFK i første kvartal i år. Nedgangen skyldes blant annet en svakere utvikling i aksjemarkedene i første kvartal 2016 enn i samme periode i 2015.

Livsforsikringsforetakene har foretatt noe oppservering for langt liv (K2013) i første kvartal 2016. Hoveddelen av oppserveringen vil bli gjort ved årsskiftet. Foretakene hadde ved utgangen av 2015 et gjenværende oppserveringsbehov på om lag 6 mrd. kroner av et opprinnelig krav til økte avsetninger på 41 mrd. kroner.

Tabell 5.1: Utvalgte resultatposter

RESULTAT	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	24 984	7,7	25 949	8,6
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	9 599	3,0	16 959	5,6
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	5 715	1,8	5 691	1,9
herav gevinst ved realisasjon	-1 565	-0,5	-4 520	-1,5
herav verdiendringer	3 996	1,2	13 882	4,6
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-3 117	-1,0	6 971	2,3
Utbetalte erstatninger	-12 637	-3,9	-11 981	-4,0
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-9 371	-2,9	-12 167	-4,0
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-3 185	-1,0	-3 404	-1,1
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 514	-0,5	-1 531	-0,5
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	66	0,0	57	0,0
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	465	0,1	754	0,2
Resultat før skatt	531	0,2	811	0,3
Endringer i kursreguleringsfond	1 276	0,4	8 566	2,8
Verdijustert resultat før skatt	1 807	0,6	9 376	3,1
Totalresultat (inkl. andre resultatkomponenter) etter skatt	373	0,1	647	0,2

Foretakenes forfalte bruttopremier utgjorde 7,7 prosent av GFK i første kvartal 2016. Dette var en svak nedgang sammenlignet med samme periode i fjor. Livsforsikringsforetakene hadde et realisert tap på finansielle eiendeler på 0,5 prosent av GFK i første kvartal 2016, en forbedring fra samme periode i 2015 hvor de realiserte tapene var på 1,5 prosent av GFK. De urealiserte gevinstene (verdiendringer) på investeringene i kollektivporteføljen falt også betydelig fra 4,6 prosent av GFK i første kvartal 2015, til 1,2 prosent av GFK i første kvartal i år. Det er særlig verdiendringene på aksjer som påvirker tallene, med et fall i aksjeverdiene på 6,6 mrd. kroner i første kvartal i år, mot en økning på 5,7 mrd. kroner i samme periode i 2015.

Negativ utvikling i verdipapirmarkedene har også påvirket verdien på investeringsvalgporteføljen. Porteføljen hadde en netto negativ avkastning tilsvarende 1,0 prosent av GFK i første kvartal 2016 mot en positiv avkastning tilsvarende 2,3 prosent av GFK i første kvartal 2015.

Kursreguleringsfondet økte med 1,3 mrd. kroner (0,4 prosent av GFK) i første kvartal 2016, en beskjeden økning sammenlignet med samme periode i fjor, da det økte med 8,6 mrd. kroner (2,8 prosent av GFK).

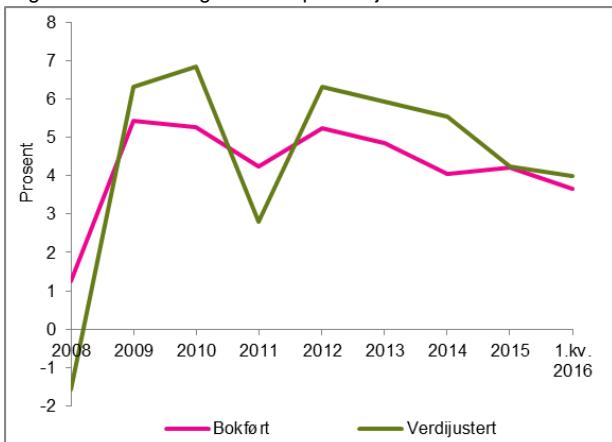
Figur 5.1: Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

Avkastning i kollektivporteføljen

Kollektivporteføljen omfatter kollektiv ytelsespensjon, fripoliser og øvrige kontrakter der kundene er garantert en årlig minsteavkastning. Bokført kapitalavkastning i kollektivporteføljen var 3,7 prosent (annualisert) i første kvartal 2016, mot 3,8 prosent (annualisert) i samme periode i 2015, se figur 5.2. Den verdijusterte avkastningen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, ble redusert fra 7,5 prosent (annualisert) i første kvartal 2015 til 4 prosent i første kvartal 2016. Bokført avkastning i kollektivporteføljen i foretak med private ordninger var 3,5 prosent (annualisert) i første kvartal 2016, mot 4,3 prosent (annualisert) i samme periode i 2015. Den verdijusterte avkastningen i samme gruppe ble redusert fra 5,7 prosent (annualisert) i første kvartal 2015 til 4,5 prosent i første kvartal 2016.

Figur 5.2: Avkastning i kollektivporteføljen

Balanse

Livsforsikringsforetakenes totale forvaltningskapital økte med 6,7 prosent fra første kvartal 2015 til 1 307 mrd. kroner ved utgangen av første kvartal 2016. Kollektivporteføljen, som består av kontrakter med rentegaranti, utgjør hoveddelen av balansen med 982 mrd. kroner.

Tabell 5.2: Utvalgte balanseposter (total balanse)

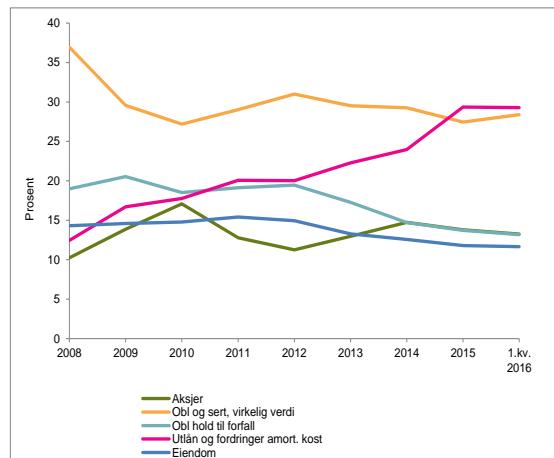
	31.03.2016	% av FK	31.03.2015	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	123 515	9,4	78 961	6,4
Finansielle eiendeler til amortisert kost	445 882	34,1	384 247	31,4
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	701 442	53,6	684 530	55,9
herav aksjer og andeler	265 559	20,3	240 536	19,6
herav obligasjoner og sertifikater	392 214	30,0	410 482	33,5
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 307 585	100,0	1 225 322	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	123 515	9,4	100 980	8,2
herav eiendeler i kollektivporteføljen	982 724	75,2	950 434	77,6
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	200 644	15,3	173 291	14,1
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	964 203	73,7	935 003	76,3
herav premiereserve	852 446	65,2	824 346	67,3
herav tilleggsavsetninger	35 418	2,7	31 213	2,5
herav kursreguleringsfond	41 912	3,2	47 587	3,9

Livsforsikringsforetakene har kun hatt mindre endringer i sammensetningen av investeringene i kollektivporteføljen i siste kvartal, se figur 5.3. Aksjeandelen i kollektivporteføljen ble redusert med 1 prosentpoeng til 13 prosent fra årsskiftet til utgangen av første kvartal 2016.

Foretak med offentlige ytelsesordninger har ikke samme utfordring knyttet til det lave rentenivået som de private, ettersom de kan øke prisen på rentegarantien tilsvarende effekten av et rentefall. De private ordningene består av blant annet av ferdig innbetalte fripoliser, hvor det ikke er mulighet til å øke premieinnbetalingen. I de private ytelsesordningene for øvrig kan økte premier bidra til lukking av ordninger og ytterligere utstedelse av fripoliser. Disse forskjellene kan bidra til å påvirke investeringsstrategien i foretakene. For foretak som driver privat kollektiv pensjon var aksjeandelen samlet 6 prosent. Den reelle aksjeeksponeringen inkludert derivater kan avvike noe fra dette.

Obligasjoner målt til virkelig verdi utgjorde 28 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen av første kvartal 2016, og andel har vært relativt stabil de siste årene. Obligasjoner holdt til forfall gikk litt ned fra utgangen av 2015 til utgangen av første kvartal 2016 fra 14 til 13 prosent. Foretak som driver privat kollektiv pensjon har vesentlig høyere andel hold til forfall obligasjoner med 21 prosent av kollektivporteføljen.

Figur 5.3: Investeringer i kollektivporteføljen

I investeringsvalgporteføljen, som i hovedsak består av kontrakter uten garantert rente, for alle selskapene samlet, var aksjeandelen 56 prosent ved utgangen av første kvartal 2016, mens andelen obligasjoner var 40 prosent. Dette er uendret siden første kvartal 2015.

Skadeforsikringsforetak

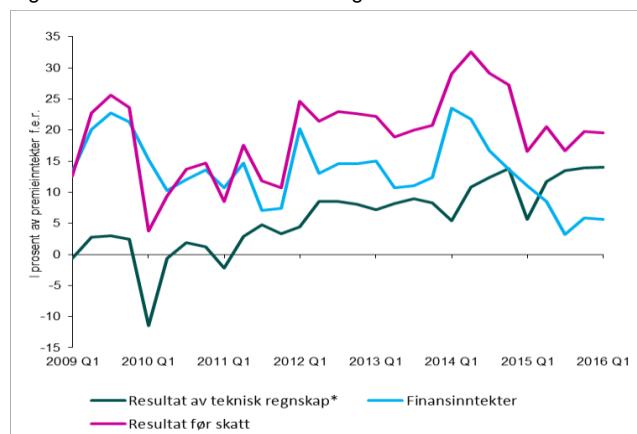
- Betydelig resultatforbedring i den forsikringsrelaterte driften
- Fortsatt svak finansavkastning
- Store lønnsomhetsforskjeller mellom grupper av skadeforsikringsforetak

Kapitlet omhandler utviklingen i resultat- og balanseregnskapet for norske skadeforsikringsforetak. Størrelsene som gjelder skadeforsikringsforetak samlet er unntatt captives, sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib (DNK).

Resultat

Samlet hadde de norske skadeforsikringsforetakene et resultat før skatt på 2 mrd. kroner (19,5 prosent av premieinntektene f.e.r.) i første kvartal 2016. Dette var en økning på 0,4 mrd. kroner sammenlignet med tilsvarende periode i 2015 (og økning på 3,0 prosentpoeng i forhold til premieinntektene). Resultatet fra den forsikringsrelaterte driften økte fra 0,5 mrd. kroner til 1,4 mrd. kroner. Økningen skyldes at premieinntekter for egen regning økte med 7,1 prosent samtidig som forsikringsrelaterte driftskostnader ble redusert med 21,2 prosent, blant annet som følge av en endring i pensjonsordningen i Gjensidige Forsikring (engangseffekt). Justert for engangseffekten økte resultatet fra den forsikringsrelaterte driften med omlag 0,4 mrd. kroner. Erstatningskostnader for egen regning økte med 1,9 prosent i samme periode.

Figur 5.4: Resultater i skadeforsikring

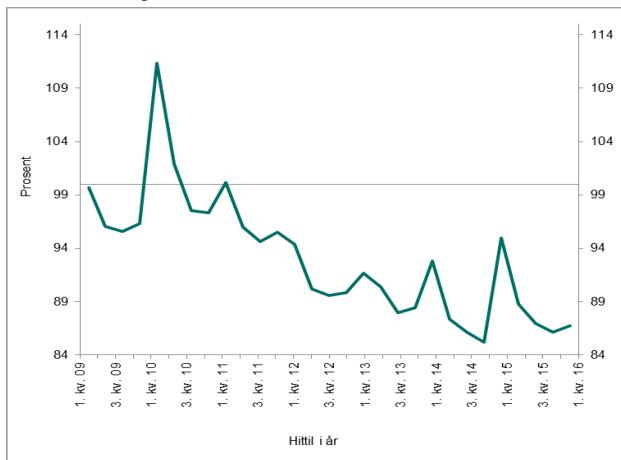
*allokert investeringsavkastning er fratrukket teknisk resultat

Tabell 5.3: Utvalgte resultatposter for skadeforsikringsforetakene

	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	10 082		9 410	
Erstatningskostnader f.e.r.	7 536	74,7	7 399	78,6
Forsikringsrelaterte driftskostnader	1 212	12,0	1 538	16,3
Resultat av teknisk regnskap	1 410	14,0	531	5,6
Netto inntekter fra investeringer	568	5,6	1 036	11,0
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	469	4,7	493	5,2
herav verdiendringer	-1 039	-10,3	21	0,2
herav gevinst ved realisasjon	1 074	10,7	517	5,5
Resultat av ikke teknisk regnskap	558	5,5	1 024	10,9
Resultat før skattekostnad	1 968	19,5	1 555	16,5

Combined ratio er et mål på lønnsomheten i den forsikringsrelaterte driften i et forsikringsforetak. Den beregnes som summen av skade- og kostnadsprosenten². En combined ratio under 100 innebærer at summen av erstatnings- og driftskostnadene er lavere enn premieinntektene, og den forsikringsrelaterte driften har vært lønnsom. Combined ratio for skadeforsikringsforetakene samlet bedret seg med 8,2 prosentpoeng fra første kvartal 2015 til første kvartal 2016 til 86,8 prosent, jf. figur 5.5. Både skade- og kostnadsprosenten ble redusert, jf. figur 5.6. Forbedringen i kostnadsprosenten skyldes i hovedsak en engangseffekt. Korrigert for denne engangseffekten økte kostnadsprosenten samlet sett med 0,4 prosentpoeng til 16,7 prosent. Det gir en combined ratio på 91,4 prosent, hvilket er en bedring på 3,5 prosentpoeng fra samme periode i fjor.

Figur 5.5: Utvikling i combined ratio for skadeforsikringsforetakene samlet

Figur 5.6: Utvikling i skade- og kostnadsprosent for skadeforsikringsforetakene samlet

Kostnadsprosenten har for foretakene samlet blitt redusert de siste årene. Mellom grupper av skadeforsikringsforetak er det imidlertid store avvik i kostnads- og skadeprosent som igjen gir vesentlige nivåforskjeller i combined ratio jf. figur 5.7. Brannkassene har vesentlig høyere kostnadsprosent enn de andre grupperingene, jf. figur 5.8. Som andel av premieinntekter f.e.r. utgjør summen av forsikringsrelaterte driftskostnader 76 prosent i brannkassene samlet per første kvartal 2016. Til sammenligning utgjør de forsikringsrelaterte driftskostnadene 12 prosent av premieinntekter f.e.r. i de ordinære foretakene og 19 prosent i captives. For captives var avviklingsgevinstene så store at erstatningskostnadene ble negative i første kvartal 2016, hvilket ga en negativ skadeprosent og positiv resultateffekt fra erstatningskostnadene. Generelt svinger skadeprosenten betydelig for både brannkasser og captives som hadde en reduksjon i skadeprosenten på henholdsvis 30 prosentpoeng og 50 prosentpoeng sammenlignet med tilsvarende periode i 2015. Brannkassene og captives utgjør imidlertid kun 3,7 prosent av det norske skadeforsikringsmarkedet.³

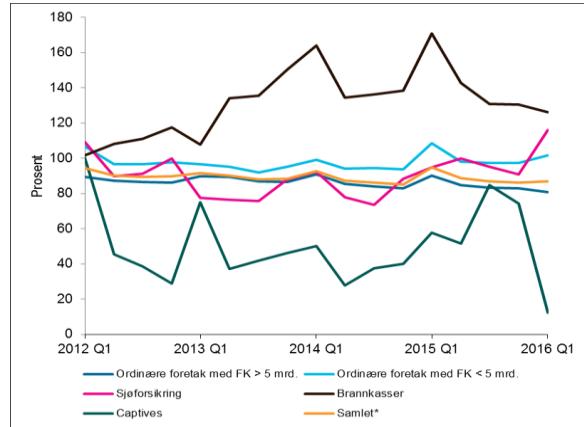
Foretakene med forvaltningskapital under 5 mrd. kroner og brannkassene hadde generelt en høyere kostnadsprosent enn de andre grupperingene, hvorav førstnevnte består av flere relativt nyetablerte foretak. Sjøforsikring er en ikke-homogen gruppe bestående av foretak som tegner kyst- eller sjøkaskoforsikring, rederansvarforsikring (P&I-forsikring) og/eller krigsforsikring. Sjøforsikring hadde per første kvartal 2016 en combined ratio på 116,1 prosent, hvorav skadeprosenten utgjorde 100 prosent.

² Skadeprosenten beregnes som erstatningskostnader for egen regning i prosent av premieinntektene for egen regning.

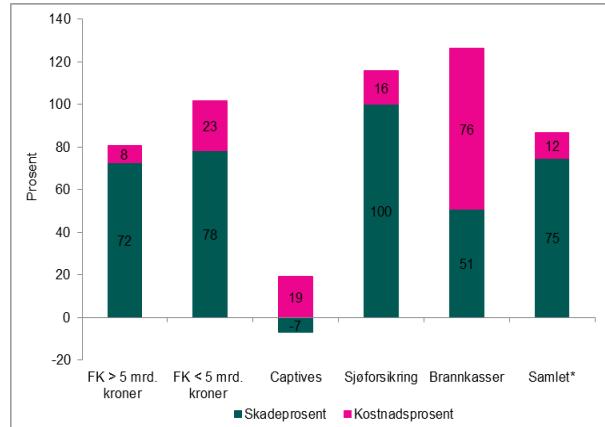
Kostnadsprosenten beregnes som forsikringsrelaterte driftskostnader i prosent av premieinntektene for egen regning.

³ Målt ved forfalt bruttopremie

Figur 5.7: Utvikling i combined ratio for ulike grupperinger av skadeforsikringsforetak⁴

Figur 5.8: Skade- og kostnadsprosent for ulike grupperinger av skadeforsikringsforetak, første kvartal 2016

Antall skadeforsikringsforetak med negativt resultat har økt sammenlignet med første kvartal i fjor.

Fellesnevneren for flere av foretakene med negativt resultat er et svakt eller negativt forsikringsresultat.

Lavere finansinntekter generelt, og negative verdiendringer på aksjer spesielt, bidrar til denne økningen.

Balanse

Total forvaltningskapital i skadeforsikringsforetakene var 134 mrd. kroner ved utgangen av første kvartal 2016, en økning på 5 mrd. kroner fra utgangen av tilsvarende kvartal året før. Finansielle eiendeler som verdsettes til virkelig verdi utgjorde 52 prosent av forvaltningskapitalen, hvorav aksjer og obligasjoner mv. utgjorde henholdsvis 14 og 36 prosent. Andelen finansielle eiendeler som verdsettes til virkelig verdi var tilnærmet uendret fra første kvartal 2015, hvorav aksjeandelen økte med 3 prosentpoeng og obligasjonsandelen sank med tilsvarende.

Tabell 5.4: Utvalgte balanseposter for skadeforsikringsforetakene

	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	103 133	76,7	101 568	78,7
Bygninger og andre faste eiendommer	298	0,2	509	0,4
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	9 869	7,3	11 401	8,8
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	22 641	16,8	22 535	17,5
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	69 829	51,9	66 609	51,6
herav aksjer og andeler	18 752	13,9	14 023	10,9
herav obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	48 719	36,2	50 227	38,9
Gjenforsikringsandel av brutto forpliktelser i skadeforsikring	6 155	4,6	6 183	4,8
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	134 519	100,0	129 088	100,0
Egenkapital	39 805	29,6	38 746	30,0
Forsikringsforpliktelser brutto	75 701	56,3	74 067	57,4
herav avsetning for ikke oppsjent bruttopremie	23 429	17,4	22 187	17,2
herav brutto erstatningsavsetning	51 699	38,4	51 059	39,6

⁴ Forvaltningskapital ved utgangen av 2015. Samlet* er unntatt captives, sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib (DNK)

6 Resultat og balanse for hver bransje

BANKER (bankkonsern)

Samtlige 125 norske banker

RESULTAT	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter m.v.	32 628	2,55	35 181	2,91
Rentekostnader m.v.	12 640	0,99	16 467	1,36
Netto renteinntekter	19 988	1,56	18 715	1,55
Utbytte	506	0,04	674	0,06
Provisjonsinntekter m.v.	5 354	0,42	5 635	0,47
Provisjonskostnader m.v.	1 287	0,10	1 202	0,10
Netto verdiendr. på finansielle instrumenter	2 344	0,18	4 016	0,33
Andre inntekter	1 086	0,08	1 130	0,09
Lønn- og administrasjonskostnader	10 225	0,80	9 714	0,80
... herav lønn, pensjoner og sosiale ytelsjer oa.	6 750	0,53	6 241	0,52
Avskrivninger	977	0,08	739	0,06
Andre kostnader	1 402	0,11	1 427	0,12
Driftsresultat før tap	15 388	1,20	17 088	1,42
Tap på utlån	2 412	0,19	1 441	0,12
Verdifall på ikke-finansielle eiendeler	-7	0,00	-17	0,00
Resultat før skatt	12 984	1,01	15 663	1,30
Skattekostnad	3 002	0,23	3 849	0,32
Resultat for perioden	9 982	0,78	11 814	0,98

BALANSE	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	4 869 086		4 852 136	0,3
Brutto utlån til kunder	3 572 348		3 374 702	5,9
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-27 025		-24 884	8,6
... herav gruppnedskrivninger	-10 316		-7 962	29,6
Innsk. fra og gjeld til kunder	2 141 746		2 110 958	1,5
Gjeld stiftet ved utsted. av verdipapirer	1 518 399		1 449 309	4,8

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Resultat og balanse for hver bransje

KREDITTFORETAK

27 kredittforetak (uten Eksportfinans)

RESULTAT	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter og lignende inntekter	9 168	2,01	10 724	2,48
Rentekostnader og lignende kostnader	6 073	1,33	6 883	1,59
= Netto rente- og kreditprovisjonsinntekter	3 095	0,68	3 840	0,89
Utbytte og andre lignende inntekter	0	0,00	0	0,00
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	25	0,01	25	0,01
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	100	0,02	165	0,04
Nto. gev./tap omløpsmidler/fin. eiend. vurd. til virk. verdi	565	0,12	1 817	0,42
Nto. gev./tap sikringsbokføring/valutakursdifferanser	262	0,06	28	0,01
Andre driftsinntekter	2	0,00	1	0,00
Lønn og administrasjonskostnader	942	0,21	1 195	0,28
...herav lønn, pensjoner og sosiale ytelser	58	0,01	55	0,01
Avskrivninger og avsetninger	7	0,00	2	0,00
Andre driftskostnader	80	0,02	65	0,02
Driftsresultat før tap	2 819	0,62	4 285	0,99
Tap på utlån	12	0,00	0	0,00
Resultat før skatt	2 806	0,62	4 285	0,99
Skatt på ordinært resultat	701	0,15	1 121	0,26
Periodens resultat	2 104	0,46	3 164	0,73

BALANSE	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	1 861 516		1 797 775	3,5
Brutto utlån til kunder	1 468 932		1 382 871	6,2
... herav vurdert til amortisert kost	1 274 770		1 165 252	9,4
... herav vurdert til virkelig verdi	194 163		217 619	-10,8
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-440		-412	6,7
... herav gruppenedskrivninger	-245		-201	22,0
Gjeld til kreditinstitusjoner	228 919		216 250	5,9
Gjeld v. utstedelse av verdipapirer	1 438 149		1 427 170	0,8

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Resultat og balanse for hver bransje

FINANSIERINGSFORETAK

26 finansieringsforetak

RESULTAT	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Renteinntekter og lignende inntekter	1 947	6,37	2 022	7,52
Rentekostnader og lignende kostnader	440	1,44	508	1,89
= Netto rente- og kreditprovisjonsinntekter	1 507	4,93	1 513	5,63
Utbytte og andre lignende inntekter	0	0,00	0	0,00
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	224	0,73	202	0,75
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	212	0,69	183	0,68
Nto. gev./tap omløpsmidler/fin. eiend. vurd. til virk. verdi	-11	-0,04	0	0,00
Nto. gev./tap sikringsbokføring/valutakursdifferanser	-1	0,00	1	0,01
Andre driftsinntekter	102	0,33	145	0,54
Lønn og administrasjonskostnader	523	1,71	521	1,94
...herav lønn, pensjoner og sosiale ytelsjer	309	1,01	314	1,17
Avskrivninger og avsetninger	55	0,18	48	0,18
Andre driftskostnader	102	0,33	132	0,49
Driftsresultat før tap	930	3,04	978	3,64
Tap på utlån	58	0,19	142	0,53
Resultat før skatt	872	2,85	836	3,11
Skatt på ordinært resultat	224	0,73	221	0,82
Periodens resultat	648	2,12	615	2,29
BALANSE	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr		Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital	124 399		110 671	12,4
Brutto utlån til kunder	113 427		102 310	10,9
Tapsnedskrivninger av utlån (amortisert kost)	-1 231		-1 216	1,3
...herav gruppenedskrivninger	-390		-443	-11,9
Gjeld til kreditinstitusjoner	71 260		63 573	12,1

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Resultat og balanse for hver bransje

LIVSFORSIKRINGSFORETAK

13 foretak

RESULTAT	1. kvartal 2016		1. kvartal 2015	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	24 984	7,7	25 949	8,6
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	9 599	3,0	16 959	5,6
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	5 715	1,8	5 691	1,9
herav gevinst ved realisasjon	-1 565	-0,5	-4 520	-1,5
herav verdendringer	3 996	1,2	13 882	4,6
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-3 117	-1,0	6 971	2,3
Utbetalte erstatninger	-12 637	-3,9	-11 981	-4,0
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-9 371	-2,9	-12 167	-4,0
herav endring i kursreguleringsfond	-1 276	-0,4	-8 566	-2,8
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-3 185	-1,0	-3 404	-1,1
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 514	-0,5	-1 531	-0,5
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	66	0,0	57	0,0
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	465	0,1	754	0,2
Resultat før skatt	531	0,2	811	0,3
Endringer i kursreguleringsfond	1 276	0,4	8 566	2,8
Verdijustert resultat før skatt	1 807	0,6	9 376	3,1
Totalresultat (inkl. andre resultatkomponenter) etter skatt	373	0,1	647	0,2
<hr/>				
BALANSE	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	123 515	9	78 961	6
Finansielle eiendeler til amortisert kost	445 882	34	384 247	31
herav investeringer som holdes til forfall	129 624	10	138 526	11
herav utlån og fordringer	287 853	22	228 185	19
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	701 442	54	684 530	56
herav aksjer og andeler	265 559	20	240 536	20
herav obligasjoner og sertifikater	392 214	30	410 482	33
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 307 585	100	1 225 322	100
herav eiendeler i selskapsporteføljen	123 515	9	100 980	8
herav eiendeler i kollektivporteføljen	982 724	75	950 434	78
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	200 644	15	173 291	14
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	964 203	74	935 003	76
herav premiereserve	852 446	65	824 346	67
herav tilleggsavsetninger	35 418	3	31 213	3
herav kursreguleringsfond	41 912	3	47 587	4

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Resultat og balanse for hver bransje

SKADEFORSIKRINGSFORETAK

43 skadeforsikringsforetak (uten captives, Gard, Skuld og DNK)

Tall i mill. kroner og prosent av premieinntekter f.e.r.

RESULTAT	1. kvartal 2016		1.kvartal 2015	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	10 082		9 410	
Erstatningskostnader f.e.r.	7 536	74,7	7 399	78,6
Forsikringsrelaterte driftskostnader	1 212	12,0	1 538	16,3
Resultat av teknisk regnskap	1 410	14,0	531	5,6
Netto inntekter fra investeringer	568	5,6	1 036	11,0
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	469	4,7	493	5,2
herav verdendringer	-1 039	-10,3	21	0,2
herav gevinst ved realisasjon	1 074	10,7	517	5,5
Resultat av ikke teknisk regnskap	558	5,5	1 024	10,9
Resultat før skattekostnad	1 968	19,5	1 555	16,5

BALANSE	31.03.2016		31.03.2015	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	103 133	76,7	101 568	78,7
Bygninger og andre faste eiendommer	298	0,2	509	0,4
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	9 869	7,3	11 401	8,8
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	22 641	16,8	22 535	17,5
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	69 829	51,9	66 609	51,6
herav aksjer og andeler	18 752	13,9	14 023	10,9
herav obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	48 719	36,2	50 227	38,9
Gjenforsikringsandel av brutto forpliktelser i skadeforsikring	6 155	4,6	6 183	4,8
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	134 519	100,0	129 088	100,0
Egenkapital	39 805	29,6	38 746	30,0
Forsikringsforpliktelser brutto	75 701	56,3	74 067	57,4
herav avsetning for ikke optjent bruttopremie	23 429	17,4	22 187	17,2
herav brutto erstatningsavsetning	51 699	38,4	51 059	39,6

7 Tabeller for grupper

Banker

Tabell 7.1: Resultatposter for gruppen av de 7 store bankene

	1.kv. 16		1. kv. 15	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	13 605	1,38	13 413	1,42
Andre inntekter	6 524	0,66	8 505	0,90
herav verdiendr. finansielle instrumenter	2 406	0,24	3 953	0,42
Driftskostnader	8 555	0,87	8 382	0,89
herav lønn og personalkostnader	4 854	0,49	4 484	0,48
Resultat før tap	11 575	1,17	13 536	1,43
Tap på utlån	1 829	0,19	1 031	0,11
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	6	0,00	-12	0,00
Resultat før skatt	9 739	0,99	12 517	1,33
Skattekostnad	2 221	0,22	3 117	0,33
Resultat etter skatt	7 519	0,76	9 400	1,00
EK-avkastning	10,8		15,7	

Tabell 7.2: Balanseposter for gruppen av de 7 store bankene

	31.03.16		31.03.15		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	3 693,8		3 789,0		-2,5
Brutto utlån til kunder	2 582,5		2 491,2		3,7
... inkl. utlån i gruppeide OMF-foretak	2 670,0		2 579,9		3,5
Tapsnedskrivninger på utlån	-18,6	-0,8	-18,4	-0,8	1,5
herav individ. tapsnedskr.	-12,6	-0,5	-14,0	-0,6	-10,0
herav gruppenedskrivning	-6,0	-0,2	-4,3	-0,2	38,9
Brutto misligholdte utlån	28,2	1,1	29,5	1,2	-4,4
Gjeld til kreditinstitusjoner	418,8		538,6		-22,2
Innskudd fra kunder	1 486,5		1 511,1		-1,6
Gjeld ved utst. av verdipapirer	1 191,5		1 159,5		2,8
Innskuddsdekning	57,6		60,7		

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Tabeller for grupper

Tabell 7.3: Resultatposter for gruppen av de 25 mellomstore bankene

	1.kv. 16		1. kv. 15	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	4 716	2,23	3 827	2,02
Andre inntekter	1 092	0,52	1 274	0,67
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-36	-0,02	46	0,02
Driftskostnader	2 781	1,31	2 324	1,23
herav lønn og personalkostnader	1 293	0,61	1 172	0,62
Resultat før tap	3 026	1,43	2 777	1,47
Tap på utlån	488	0,23	352	0,19
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	0	0,00	0	0,00
Resultat før skatt	2 538	1,20	2 424	1,28
Skattekostnad	611	0,29	542	0,29
Resultat etter skatt	1 927	0,91	1 882	0,99
EK-avkastning	9,8		11,4	

Tabell 7.4: Balanseposter for gruppen av de 25 mellomstore bankene

	31.03.16		31.03.15		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	856,8		763,1		12,3
Brutto utlån til kunder	724,3		640,3		13,1
... <i>Inkl. utlån i gruppeeid OMF-foretak</i>	821,7		730,4		12,5
Tapsnedskrivninger på utlån	-6,4	-1,2	-4,7	-1,0	36,2
herav individ. tapsnedskr.	-3,1	-0,6	-2,0	-0,4	53,9
herav gruppenedskrivning	-3,3	-0,6	-2,7	-0,6	23,2
Brutto misligholdte utlån	11,4	1,6	9,0	1,4	26,8
Gjeld til kreditinstitusjoner	35,3		32,4		9,0
Innskudd fra kunder	425,6		386,1		10,2
Gjeld ved utst. av verdipapirer	284,6		248,0		14,8
Innskuddsdekning	58,8		60,3		

Tabell 7.5: Resultatposter for gruppen av de 93 mindre bankene

	1.kv. 16		1. kv. 15	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	1 667	2,10	1 474	1,97
Andre inntekter	388	0,49	474	0,63
herav kursgev. finansielle instrumenter	-26	-0,03	17	0,02
Driftskostnader	1 268	1,60	1 173	1,57
herav lønn og personalkostnader	603	0,76	585	0,78
Resultat før tap	787	0,99	775	1,04
Tap på utlån	94	0,12	58	0,08
Verdifall på ikke finansielle eiendeler	-13	-0,02	-5	-0,01
Resultat før skatt	706	0,89	722	0,96
Skattekostnad	170	0,21	190	0,25
Periodens resultat	536	0,68	532	0,71
EK-avkastning	6,6		7,1	

Tabell 7.6: Balanseposter for gruppen av de 93 mindre bankene

	31.03.16		31.03.15		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	318,5		300,0		6,2
Brutto utlån til kunder	265,6		243,2		9,2
... <i>Inkl. utlån i gruppeide OMF-foretak</i>	338,7		310,0		9,3
Tapsnedskrivninger	-2,0	-0,8	-1,8	-0,8	8,9
herav individ. tapsnedskr.	-1,0	-0,4	-0,9	-0,4	13,6
herav gruppenedskrivning	-1,0	-0,4	-0,9	-0,4	4,2
Brutto misligholdte utlån	4,4	1,6	4,5	1,9	-3,5
Gjeld til kreditinstitusjoner	5,2		5,2		0,6
Innskudd fra kunder	229,7		213,8		7,4
Gjeld ved utst. av verdipapirer	42,3		41,8		1,2
Innskuddsdekning	86,5		87,9		

Resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2016

Tabeller for grupper

FINANSTILSYNET
POSTBOKS 1187 SENTRUM
0107 OSLO
POST@FINANSTILSYNET.NO
WWW.FINANSTILSYNET.NO